וועטער:
טיילווייז וואלקנדיק און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910 PUBLISHED DAILY

אידישע וואַרט

THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עטאבלירט אין 1910, דערשיינט יעדן טאָג

Vol. 21, No. 208. Tuesday Sept. 15, 1931. Published Daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

זון אויפגאנג — 5:53
זון אונטערגאנג —

דינסטאג, ד׳ תשרי, תרצ״ב.

NEW YORK PUBLIC LIBRARY SEP 22 ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

אנב-אורדא

פון מארק

וואס טוט מען מכח אנטיסעמיטיזם?

אויב איר זייט א מענש וואס היט שטארק אפ אייער געזונט און גריבלט זיך אין מעדיצינישע ביכער צו לערנען וואס ס׳איז געזונט און אומגעזונט, וועט איר אויסגעפינען, אז:

1. ס׳איז ניט גוט צו לינן אויף דער רעכטער זייט, ווייל דאס שאדט דעם לעבער.
2. אויף דער לינקער זייט טאר מען ניט לינן, ווייל דאס איז שעדלאך פאר׳ן האארצן.
3. אויפ׳ן רוקן טאר מען ניט לינן, ווייל ס׳איז אומגעזונט פאר׳ן מאגן.
4. נאטירלאך טארט איר ניט שלאפן מיטן׳ פנים אראפ. ווייל דאס שעדיקט דער בלום ציריקולאציע.

און דער קיצור הדבר איז, אז אויב איר ווילט אויף געזונט, זאלט איר שלאפן אויף וועלכער זייט איר ווילט, אבער ניט אויף איינער פון אייערע אייגענע פיר זייטן . . .

* * *

מיר האבן די זעלבע געשיכטע מיט די אנטיסעמיטן — ס׳איז א איין וועג פאר אונז פטור צו ווערן פון׳ם אנטיסעמיטיזם: ניט צו זיין!

זאלן מיר זיין שלעכט? אוודאי וועט דאס נעבן א שטארקן וואפן די אנטיסעמיטן קעגן אונז. זאלן מיר, ווייטער זיין גוט, ציגרט זיך ביי די אנטיסעמיטן אז די רציחה, למאי מיר יאגן זיי אדר׳בער אין גוסקסיט.

אין פולן האט מען פיינט די אידן פאר זייער אריסקייט. די אידישע חושב׳דיקע געטאט זיינען א דאנק פון די אונז פון די פיין-פילנדיקע יאסנא-וועלכע אשעג פאנעט.

אין דייטשלאנד איז מען מלא רצי׳חה אויף׳די אידן, למאי זיי זיינען דייף און פארבאפן די דייטשע ריינסטע׳ער, לעבנדיק אין רייכקייט און לוקסוס, בעת דייטשן לעבן אין דחקות און שמוץ.

מיט א הורז׳צוויי עוזיק האט מען פיינט געהאט די אידן, למאי זיי לעבן אפגעזונדערט און דערווייטערן זיך פון אלגעמיינער בילדונג.

היינט האט מען פיינט אידן למאי זיי קרוכן צוביל אין בילדונגס אנ׳שטאלטן און פארפלייטן די פולטורעלע געביטן.

דא האט מען פיינט אידן למאי זיי האנדלען און ארבעטן ניט: הייבט זיי אן גיין אין די פאבריקן, טרייבט מען זיי צוריק צום ״שאכער-מאכער״.

* * *

אדער נעמט ספארט.

אונזערע משכילים און אסימילאטארן ביז דיר לעצטע צייטן האבן נעהאלטן, אז אלע וואס אידן דארפן, אין אויס׳גלייכן דייערע פלייצעס, קרינן דורך׳ארץ פאר זיי ווי׳ם אלע אנדערע ווילדע ווערן׳ם אויפגעהויבן פון׳ם ערד, — אבער שטארקע מוסקולן, — ווען די נויאים קרינן דורך׳ארץ פאר זיי און ווען איפהערן פיינט האבן זיי, נעריינקען מיר נאך, ווי מען פלעגט פון אידן מאכן תוזק דערפאר וואס זיי זיינען אזעלכע פחדנים און נעבעכלאך.

האבן אידן אנגעהויבן ווייזן, אז זיי קאנען דערלאנגען מיט זיי ידים, — מען נאך ווי דערלאנגען, אז פונקען זאלן פליגן!

און אויף די פעלדער פון ספארט האבן זיי אין משך פון אנדערהאלבן עענטליך יארן פולשטענדיק אויסגע׳גייכט זיך מיט זייערע שכנים.

האט מען די איצט בעסער ליב?

א נעכטיקער טאג, איצט טרייבט מען זיי פון די ספארט פעלדער, ווי פון די אוניווערסיטעטן.

ס׳איז בלויז צונעקומען נאך א נעביט וואו מען האט ניט ליב קיין אידן . . .

* * *

וואס זשע פארבלייבט אונז צו טאן מכח דעם?

איב איר טאפט תמיד אייער פולס אוז ציטערט פאר אייער געזונט, טא האב איך פאר אייך קיין עצה ניט. — ווי ס׳איז ניטא קיין עצה פאר יענעם וואס האט מורא צו שלאפן אויף זיינע פיר זייטן . . .

און אויב איר הערט זיך תמיד צו צו עצות פון דאקטוירים, דאן דארפט איר רייניג זיך אויף אלע זייטן, טאנצן אויף אלע חתונות, איבערקערן זיך פון׳ם דרויסן אריין און פון׳ם קאפ אראפ. — און דער סוף וועט זיין, — אז איר וועט אלצאיינס זיין אויף ערות.

אויב אבער איר זייט ניט פון די קרענקלאכע מענשן וואס דאקטערן זיך תמיד, דאן וועט איר טאן דאס וואס איר טוט ווען איר באפט זיך אריין צווישן א טשאמע הינט.

ס׳איז ניט קיין אנגענעמע לאגע וועז זיי באפאלן אויף׳ם אלע זייטן.

איר ווייסט אבער אז אנטלויפן וועט אויף׳ם ניט העלפן, ווייל די כלבים זיינען מער און לויפן בעסער פון אייך. אז איר ווייסט אויך, אז בעטן זיך ביי די כלבים איז אויף׳ם אן ארויסגע׳וואר׳פענע ארבעט.

נייט זיך אייער וועג. אוודע זייט איר אין נעפאר צעביסן צו ווערן, אבער וואס קאנט איר בעסער מאכן? שטייט צו שאר א כלב שטארק צו. דערלאנגט איר אים מיט א שטעקן אויבער די צייג. — אויב איר קאנט דערלאנגען, — און נייט זיך ווייטער אייער וועג.

* * *

ס׳איז ניטא וואס מקא צו זיין אונ׳זער דאלע צווישן די מאסן כלבים-אנ׳טיסעמיטן.

אבער לאמיר זיך ניט ברעכן אין דרייען. דרי געפעלן צו ווערן, — ס׳איז א ארויסגעוואר׳פענע ארבעט.

קאן מען דערלאנגען זיי אין די צייט, איז גוט. קאן מען ניט, ארומסמייערן פון זיי זיי זאלן אונז ניט דערלאנגען אין אוואדע גוט. — זאלן זיי דערנאך האור קען וויפל זיי ווילן.

אויב אבער מיר ווילן קאפקעטירן מיט אונזער שיינקייט, פייגקייט, קלוג׳שאפט, איידלקייט און יחוס-אבות, לא׳מיר עס טאן פאר זיך אליין, פאר אונ׳זער איינענעם פארגענען. אויב עס נעפעלט אונז די ארבעט צו נלעטן זיך דאס בייכל.

די אנטיסעמיטן רייצט איר דערמיט נאך מער אויף. — סיידן איר ווילט טאקע זיי זאלן געפוהקט ווערן . . . זאל זיי כאפן דער טייוול, די כלבים!

היטלעריסטן האבן געפלאנט פאַ-גראָם אויף אידן אין בערלין די צווייטע נאכט פון ראש-השנה

זיי האבן געזאלט מאכן בלוט-באד אין די שולן, אבער זיי זיינען געקומען אביסל צו שפעט — בערלינער בערזע פאלט צוליב איבערפאל אויף אידן. — פוילשע דעגי-רונג פאדערט שאדענערזאץ פון דייטשלאנד פאר צעשלאגענע פוילישע אידן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו ״דאס אידישע וואָרט״ פון ״איטא״)

בערלין, סעפט. 15 (איטא). — אונ׳טער קעפל ״געבעלס האט באפוילן א פאגראם״ שרייבט די צייטונג ״וועלט מאנטאג״, אז זי דערוויסט זיך פון די ראיעלסטע קוואלן, אז די היטלעריסטי׳שע פירער האבן אויסגעקליבן זייערע בעסטע שטורעס-טרופן פארן איבער׳פאל די צווייטע נאכט ראש׳השנה, ווייל די אידישע בעת די הפסקות. אבער צו דער זעלבער צייט זיינען אידישע יונגעלייט, ניט ווארפנדיק זיך אין די אויגן, גע׳טרעטן נאצים, אז דער איבערפאל איז דורכגעפירט געווארן אויפ׳ן באפעל פון דער אינפירער.

וואַרשע, סעפט. 15. — די פוילישע רעגירונג האט פעסטגעשטעלט די צאל פון פוילישע אידן פארוואונדעט בעת דעם היטלעריסטישן איבערפאל אין בערלין, אז זי האט אפציעלט א פראטעסט צו דער דייטשער רעגירונג און א פאדערונג פון שאדענערזאץ פאר די געליטענע.

דאנציג, סעפט. 15 (איטא). — אין שטעטל טיגנהאף האבן זיך אויבאבאקאנ׳טע איינגעבראכן אין שול, צעבראכן די מעבל, צעשמעטערט דעם ארון-קודש און שפארשיבן די ווענט מיט קאמוניס׳טישע לאזונגען, מיט רויטע טינט. די פאליציי מאכט אן ענערגישע אונטער׳זוכונג.

רינע, סעפט. 15 (איטא). — א צו׳זאמענשטויס צווישן אידן און קריסטן אין פארנעקומען ביים טייך אין דער צייט פון תשליך, ווען עטלאכע קריסט׳לאכע כולינגאנעס האבן אויפגעשטעלט א צלם ביים טייך, וועלכן די אידן האבן געוואלט באזייטיקן. אינ׳ם געשלעג אין א אידישער יונגערמאן, אבראמאוויטש, ערנסט צעשטאכן געווארן.

(::)

שריפה פאראורזאכט פיל שאדן אין סאסקאטשע׳וואנער שטעטל

רעזשינאד, סאסק., סעפט. 14. — א שריפה פון אומבאקאנטן אפשטאם אין אויסנערהאלב דא אין שטעטל פריינטאן אוונט, פארארזאכנדיק ארום 56 טויזנט דאל. שאדן. קיין איינציקע סטאר איז ניט פארבליבן גאנץ אין שטעטל, — אלע געשעפטן זיינען אוועק מיטן רויך.

עס האבן אפגעברענט די פאלגנדיקע געשעפטן: בערנערס דזשענעראל סטאר; דין בראס., הארדווער סטאר; דין בראס., גאראדזש; וועגן פאנס רעס׳טאראן, און ק. שטידטס גאראדזש. אויף ארום טויזנט דאל. שאדן. אין פארארזאכטס געווארן צום מוניציפא׳לן האל.

סיטי קאונסיל הייסט גוט פלאן צו בויען מוניציפאלע הייזער פאר ביליקע ארבעטער היימען

באשליסט אנצופאנגען גלייך ארבעט אויף צוויי הויפט״סוערס״. — פראווינציעלע רע-גירונג גרייט ביי׳צוטראגן בלויז 500 טויזנט דאלאר פאר שטאט ארבעט פלענער. — גרויסע צאל ארבעטסלאזע שוין היינט אויף דער ארבעט

הונדערטער ארבעטסלאזע אין ווינ׳ניפעג גייען ארום היינט צו דער ארבעט צו גראבן צוויי ״טראנק סוערס״ פון די פיר וואס ווערן געפאנטן ווי אן אר׳בעטסלאזיקע חלף׳מיטל.

די פראווינציעלע רעגירונג, נאך א באראטונג מיט פארשטייער פון דער שטאט, האט געפונדן אנאנסירט, אז זי וועט קאנען בייטראגן 500 טויזנט דאלאר פאר די שטאטיקע געזעלשאפטלאכע ארבעטן, ווען די שטאט זאל אויס׳נעבן א מיליאן דאלאר, ווינ׳ניפעג וועט זאלאר פאר דער ארבעט, אויב די פעדעראלע רעגירונג זאל באוואיגן ווערן ביי׳צוטראגן 50 פראצענט אויף איר חלק.

די ארבעט אויף די ״סוערס״ וועט דורכגעפירט ווערן אן מאשינען, וואס ווערן פארגעסערן די צאל ארבעטער. בלויז פארהריראכט איינוואוינער פון ווינ׳ניפעג זעלן געווען ווערן אין דער ארבעט. דער געהאלט וועט זיין 40 סענט א שעה, און דער ארבעטער פער׳פאנאל וועט געביטן ווערן אלע צוויי וואכן.

די צוויי סוערס ווערן געגראבן אויף אש סטריט און אויף דזשעקסאן אוועג, און די רעגירונג פון דער פראווינץ איז געבעטן צו געבן דער שטאט די מאכט דורכצופירן די ארבעט אן דער ניטי׳קער פאשטיטונג.

עס איז אויך באשלאסן געווארן צו גרינדן דא אין שטאט א פאבריק פאר קאנאליזאציע רערן, אנשטאט אויסצו׳שרייבן די רערן פון דער איסט. די פאבריק וועט קאסטן 30 טויזנט דאלאר

אייניקע אלדערמען האבן שטארק באקעמפט די פלענער פון האבן גע׳וואלט אפליגן די ארבעטן, די מערהיים איז אבער געווען פאר דעם, די זאך זאל מער נים פארצוגיין ווערן. אלד. גרעי האט אנגעגעביינט אז פון ניי׳יאר אן האט די שטאט אויסגעגעבן ניט ווייט פון אנדערהאלבן מיליאן דאלאר אויף די׳רעקטע רעליף, פאר וואס זי האט נאר׳נישט ניט געקראגן, אז׳ס׳איז אן אומ׳זין אפצולייגן די ארבעטן, ווען מען זאל אפילו דורך דעם שפארן געלט אויף זיי.

דער סיטי קאונסיל האט אויף דער זיצונג אנגענומען נאך זייער א וויכטיקן באשלוס, גוטהייסנדיק דעם פלאן פון די ארבעטער אלדערמען צו בויען מוניצי׳פאלע הייזער, וואס זאלן בויליק פארד׳ונגען אדער פארקויפט ווערן צו ארבעטער.

דער סיטי קאונסיל האט אויף דער זיצונג אנגענומען נאך זייער א וויכטיקן באשלוס, גוטהייסנדיק מיטוואך באשלאסן ווערן די פראגע וועגן א האלבן טאג ״האליידיי״ פאר ארבערס אין די זומער חדשים. די ארבערס וועלן אויס׳זעצן פאנן דעם פלאן, מוזן קומען מיט זייערע אויסזעצונגען ביז דעם טאג.

סט. באניפייס ניט צו-פרידן מיט סומע וואס רעגירונג גיט

וויל ניט נעמען 30 טויזנט דאלאר אנגעבאטן פון פראווינ׳ציעלער רעגיר. פאר ארבעטן

דער סיטי קאונסיל פון סט. באניפייס האט לעצטן אוונט איינשטימיק אפגעזאגט זיך פון אנצונעמען דעם אנ׳באט פון דער פראווינציעלער רעגירונג בייצושטייערן 30 טויזנט דאלאר צו דער שטאט פאר געזעלשאפטלאכע ארבעטן. די שטאט האט אויף איר חלק געזאלט צוטראגן 20 טויזנט דאלאר, און די פערעראלע רעגירונג, אויף איר חלק, 50 טויזנט דאלאר.

די אלדערמען האבן גע׳טענה׳ט, אז די שטאט קאן ניט געבן מיין דירעקטע חלף צו די ארבעטסלאזע, און זי מוז געבן זיי ארבעט. דער שטאט אינזשע׳נער האט געגעבן אויסצו׳רעכנען ארבעט אויף׳ם איינהאלטן אויפ׳ן פלעצן פון דער שטאט, אז זי׳ם וועט קאנען אויסגעבן דריי מיליאן דאלאר פאר די שטאטיקע געזעלשאפטלאכע ארבעטן, אויב די פעדעראלע רעגירונג זאל באוואיגן ווערן ביי׳צוטראגן 50 פראצענט אויף איר חלק.

די ארבעט אויף די ״סוערס״ וועט דורכגעפירט ווערן אן מאשינען, וואס ווערן פארגעסערן די צאל ארבעטער. בלויז פארהריראכט איינוואוינער פון ווינ׳ניפעג זעלן געווען ווערן אין דער ארבעט. דער געהאלט וועט זיין 40 סענט א שעה, און דער ארבעטער פער׳פאנאל וועט געביטן ווערן אלע צוויי וואכן.

די צוויי סוערס ווערן געגראבן אויף אש סטריט און אויף דזשעקסאן אוועג, און די רעגירונג פון דער פראווינץ איז געבעטן צו געבן דער שטאט די מאכט דורכצופירן די ארבעט אן דער ניטי׳קער פאשטיטונג.

עס איז אויך באשלאסן געווארן צו גרינדן דא אין שטאט א פאבריק פאר קאנאליזאציע רערן, אנשטאט אויסצו׳שרייבן די רערן פון דער איסט. די פאבריק וועט קאסטן 30 טויזנט דאלאר

אייניקע אלדערמען האבן שטארק באקעמפט די פלענער און האבן גע׳וואלט אפליגן די ארבעטן, די מערהיים איז אבער געווען פאר דעם, די זאך זאל מער נים פארצוגיין ווערן. אלד. גרעי האט אנגעגעביינט אז פון ניי׳יאר אן האט די שטאט אויסגעגעבן ניט ווייט פון אנדערהאלבן מיליאן דאלאר אויף די׳רעקטע רעליף, פאר וואס זי האט נאר׳נישט ניט געקראגן, אז׳ס׳איז אן אומ׳זין אפצולייגן די ארבעטן, ווען מען זאל אפילו דורך דעם שפארן געלט אויף זיי.

דער סיטי קאונסיל האט אויף דער זיצונג אנגענומען נאך זייער א וויכטיקן באשלוס, גוטהייסנדיק דעם פלאן פון די ארבעטער אלדערמען צו בויען מוניצי׳פאלע הייזער, וואס זאלן בויליק פארד׳ונגען אדער פארקויפט ווערן צו ארבעטער.

ווי אלד. גרעי לאזט אונז צו וויסן, איז מוסטערדיק מיטוואך באשלאסן ווערן די פראגע וועגן א האלבן טאג ״האליידיי״ פאר ארבערס אין די זומער חדשים. די ארבערס וועלן אויס׳זעצן אדער פארקויפט ווערן צו ארבעטער.

דער פלאן איז פאר 100 קליינע קאר׳טערזשעס אדער מער. דורך קויפן מא׳טעריאלן אין גרויסע קוואנטיטעטן, דורך בויען א סך הייזער אויף איין מאל און דורך איבערנעמען די ארבעט צו א קאפאפעראטיווער קערפערשאפט פון בוי ארבעטער, לויט׳ן פארשלאג, דארפן די הייזער קאסטן נאנץ ביליק.

דער צוועק פון דעם פלאן איז צו פארארגן ארבעט פאר די ארבעטסלאזע בוי ארבעטער און צו פארזארגן מיט נעזונטע און ביליקע דירות די ארומע׳רע ארבעטער באפעלקערונג. אפשאפנ׳ליך די איינגקייט וואס תרשיט איצט אויפ׳נעוויסע נעגנטן.

דער סיטי קאונסיל וועט זיך איצט ווענדן צו דער פראווינציעלער און פע׳דעראלער רעגירונג זיי זאלן גוטהייסן דעם פלאן, און גאראנטירן די הלוואות דאס איז אלד. גרעי׳ס ווארט, אז דער פלאן וועט דארפן מאכן פאר דעם צוועק.

דער סיטי קאונסיל האט אויף דער זיצונג אויף אנגענומען א פראטעסט קעגן דער ווינ׳ניפעג עלעקטריק קא. פאר׳ניפערן ״איין-מאן קארס״ אויף דער פארק ליין, אפזאגנדיק עטלאכע און דרייסיק אנגעשטעלטע.

וויכטיק פאר בארבערס

מאן פארוואונדעט, ווען ער איז אראפגעווארפן געווארן פון וועלאסיפעד

מעקס טשוראוו, 48 יאר אלט, פון 691 פריטשארד עווע., איז נעכטן אומ׳געווארפן געווארן פון אן אוטאמאביל אויף פארטעדזיע עווע., און קענארא סט., ווען ער איז געפארן אויף זיין וועלאסיפעד. און ער האט זיך אזוי שטארק צעקלאפט זיין שארבן, אז עס איז נויטיק געווען צו מאכן 12 נאטן (סטיטשעס) צו פארמאכן די וואונד.

ער איז באהאנדלט געווארן אין דזשענעראל האספיטאל. ה. נ. הארטלי, 94 ווענטוארטען עווע., דער דרייווער פון אוטאמאביל וועלכער האט אים אומ׳געווארפן האט געזאגט דער פאליציי, אז עס איז פאר אים אומ׳מעגלאך געווען צו אויסמיידן דעם עקסידענט. ער איז נים פארהאלטן געווארן.

משה בר׳ יוסף סימבערג געשטארבן

משה אברהם בר׳ יוסף סימבערג איז נאך א ליינגערער קראנקהייט געשטארבן בען היינט פרי אין עלטער פון 70 יאר, אין סט. באניפייס האספיטאל.

דער פארשטארבענער איז נעקומען קיין ווינ׳ניפעג פון פראפאפיסק מיט זיבן יאר צוריק, ער לאזט אויבער אין ווינ׳ני׳פעג זיין פרוי, 1 זון און א טאכטער מרס. מ. ווייסמאן, און איין אכטער אין שיקאגא, מרס. ר. רא׳זין און צוויי זין אין רוסלאנד. ער איז געווען א מיט׳גליד פון ליבאוויטשער שול וואו ער פלעגט ערענען מיט זיי אידן.

זיין לויה קומט פאר היינט 5 אווי׳ר נער נ.מ., פון זיין היים, 482 מאניטא׳בא עווע. ער וועט באערדיקט ווערן אויפ׳ן היכרז סיק בענעפיט בית-עלימין.

אלע פראפאפיסקער לאנדסלייט און פריינט ווי באקאנטע בכלל זיינען נע׳בעטן צו קומען צו דער לויה אין צייט.

אומרואיקע לאגע הערשט אין ווינ׳ניפעגער ״טשיינא טאון״

אן אומרואיקע לאגע הערשט אין ווי׳נ׳ניפעגער כינעזישע קוואר׳טאלן, צוליב א ״טאנג מלחמה״ (א קריג צווישן סעק׳ציעס), וואס אין דארטן אויסגעבראכן לעצטן פרייטאג.

די מלחמה איז אויסגעבראכן זייער אויף אן ערנסטן אופן, — מיט א שי׳ר סערי׳ס אויף קינג סט. ארום פאסיפיק, דאס הארץ פון הינן ״טשיינא טאון״ און מיט מעסער געשלעגן, און וועלכע קייט׳ער איז אבער ערנסט ניט פארוואונ׳דעט געווארן, א דאנק דער צייטמעסי׳קער אריינמישונג פון דער פאליציי.

די לאגע איז אבער דארטן נאך אלץ אן אנגעשטרענגטע, און נייע אויס׳ברוכן ווערן דערווארטעט יעדע מינוט. כדי אויסצומיידן אזעלכע אויסברוכן, ווערט דער כינעזישער קוואר׳טאל באר׳וואכט פון פאליציי פאטראלן טאג און נאכט.

די פאליציי האט אונטערזוכנדיק כי׳נעזישע הייזער געפונען א צאל שטע׳קענס מיט וועלכע זיי באנוצן זיך אין די געשלעגן, אבער זי האט ניט געקאנט געפינען די רעוואלווערן.

עס ווערט באהויפטעט, אז א ״טאנג״ איז געשלאגן, אז׳ס׳איז נים געקאנט געפינען די רעוואלווערן.

פראסט אין אלבערטא

קאלגארי, אלטא., סעפט. 14. — אל׳ס׳ט׳ער האט שוין פארזוכט דעם טעם פון דעם ערשטן פראסט היינטיקן סע׳זאן. קאלגארי און אומגעגנט האבן גע׳כאפט א לייכטן ציטער. קיין שארן צו׳ריידן דעם אדער גארטנס ווערט ניט באריכטעט.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדער

דינסטאג, סעפטעמבער 15

עפענונג פון מיטגליד׳ערשאפט קאמ׳פיין פון מוטער פאראיין פון פרי׳שול יאר ארום 8 אין׳ם ב. קאהען, 353 אבערדיין עווע, 3 בין שפעט.

מ. בלאשטיין ביי מוטער פאראיין א. ר. פ. מ. שול: ״נשמה׳דיקיט און פסיכאנאליז״, 8.30 אוונט, אין פריי׳ה׳יט טעמפל.

אלגעמ. פארזאמ. פון איד. ארב. קולט. קלוב, 8.30 נ. מ., אין פרי׳ר אינסט.

פארזאמ. פון מוטער-פאראיין פון ת״ת, 8.30 אוונט, אין ת״ת.

פ. זאלף וועגן א. ש. זאקס ביי איד. ארב. קולט. קלוב, 8 אוו. אין פרי׳שול

מיטוואך, סעפטעמבער 16

ערשטע טיי פון סעזאן פון כנסת׳ישראל סיסטר., ביי מרס. שטיינלמאן, 483 פלארא עווע., 2.30 ביז שפעט.

עקזעק. זיצונג פון מוטער פאראיין פון פרי׳שול 8.30 אוונט אין שול.

פארזאמ. פון בנות׳שלום 8.30 אוו., אין קליינער ת״ת.

פרייטאג, סעפטעמבער 18

אינט. יוגנט טאג פייערונג ביי יוגנט ליינקע פוע״צ, 8.30 אוו., אין פרי׳ר שול

מאנטאג, סעפט. 21

טאגע פון מיטשעל אייד אסן. 9 נ. מ., אין פאלקס׳שול.

מיצאי יום-כפור טאגע, 8.30 אוונט אין פרי׳זאל. אויפזיכט איד. ארב. קולט. קלוב.

מיטוואך, סעפטעמבער 23

טיי פון באקאר. פרויען ביי מרס. מי׳נאל, 572 באיר עווע., 2.30 — 12 נ.מ.

מאנטאג, סעפטעמבער 28

טעד׳טאג פון יוגנ. טשאפטער הדסה

(::)

גרויסער שאדן פון וואלד שריפות אין מינעזאטא

סט. פאול, מינ., סעפט. 15. — צוויי זיינען געטויט, 6 פארוואונדעט גע׳ווארן און 300 זיינען געבליבן חיימלאז פון די וואלד און פריירי פייערס פריי׳טאג און שבת אינ׳ם גרינלא דיסט׳ריקט. דער רויטער קרייץ האט אויף זיך גענומען די אויפגאבע צו פאר׳זארגן דיחיימלאזע.

אידישע פארמערס געוואָרנט ניט צו צעלויפן זיך איצט אין די שטעט

לאגע אין די שטעט איז א סך ערגער און אומזיכערער ווי אפילו אין די פארם געגענטן וואס האבן געליטן פון דער טריקענ׳יש — נייע פארמערס וואס קומען אין די שטעט, שטעלן זיך אויס צו דער געפאר פון דעפארטאציע

אונזער אויפמערקזאמקייט ווערט געצויגן צו דעם פאקט, א׳ז א צאל אידישע פארמערס אין די געגנטן פון דרום אסקאטשעוואן, וואס האבן געליטן פון דער טרי׳קענ׳יש, איבערהויפט פון די וואס האבן זיך באזעצט אין די לעצטע יארן, זיינען גרייט איבערצולאזן זייערע פארמס, בהמות און געבייד׳עס, און לויפן אין פאר׳ווייפלונג אין שטאט, צו זוכן דיסקונ׳ט אפילו. א סברא אז איינציקע פארמערס זיינען שוין אויף אזא אופן ״נעלם געווארן״, איבערלאזנדיק זייער האב און גוטס אויף הפקר.

מיר ווילן די דאזיקע פארמערס נעבן אן ערנסטע ווארנונג, — ניט צו ריין זיך פון זייערע היימען און ניט צו לאזן זיך אין די שטעט, וואו עס דערווארטעט זיי, זיכער א סך אן ערגערער גורל, ווי דער ערנסטער גורל אויפ׳ן פארם.

די ארבעטסלאזיקייט אין די שטעט איז איצט א שווערלאכע, און ווי׳ס איז ניט שלעכט א פארמער אונטער די איצטיקע אומשטענ׳דן אויפ׳ן פארם, איז די לאגע פונ׳ם ארבעטסלאזן אין שטאט א סך שווערער אין טראגישער.

ווי ״פרעמדע״ אין וועלכער שטאט זיי זאלן ניט קו׳מען, וועלן זיי זיין די סאמע לעצטע צו קריגן געזעל׳שאפטלאכע ארבעט אדער שטיצע. אויב זיי זיינען ווייניקער פון פינף יאר אין לאנד, זיינען זיי אין גע׳פאר׳ערטרט צו ווערן, ווען זיי קומען אן נאך׳גע׳זעלשאפטלאכער הילף. וואס איז שייך די אידישע גע׳זעלשאפטלאכע צדקה אינסטיטוציעס, זיינען זיי איצט אזוי נערדיקט. אין מיטלען און די אנפראגען אויף זייער הילף אין אזוי גרויס, אז׳ס׳איז גאר ניט שייך צו ווייר׳ן אז זיי זאלן קאנען מיט עפעס העלפן דיי אידן, וואס זיינען אנטלאפן פון זייערע פארמס: זיי קומט זיך איס אפצוזאגן אפילו אין א סך לאפאלע און מער דרינגענ׳דיקע פאלן. אויף די אידישע אינסטיטוציעס האבן זיי אבסאלוט ניט וואס צו פארלאזן זיך. און זיי קאנען פון זיי קיין הילף ניט דערווארטן.

די אידישע פארמערס, איינשליסנדיק די נייערע, האבן זייערע היימען, און די ״איקא״, וואס אין זייער הייפט קרעדיטאר, דריקט זיי איצט ניט פאר טרי׳ינען אלע פארזארגט מיט מילכיקס פון זייערע בהמות און מיט אייער פון זייערע עופות, — פון וואס קיין שטאטיקער ארבעטסלאזער חלום׳ט אפילו ניט.

די דעגירונג פארזארגט די פארמערס פון דרום סאסקאטשעוואן, וואס האבן געליטן פון דער טריקע׳ניש, מיט אביסל פרנסה ביי וועג ארבעטן. מיט עבן פאר דעם קומענ׳דיקן פרילינג, די ״איקא״, ווי זי בעל׳דעם אונז, האט געקראגן די פארזיכערונג פון דער רע׳גירונג, אז קיין שום דיסקרימינאציעס וועלן ניט גע׳מאכט ווערן קעגן די אידישע פארמערס, אז זיי וועלן באהאנדלט ווערן ווי אלע אנדערע.

אין פאל ווען אידישע פארמערס זאלן פאר וועלכער׳ס׳איז אורזאך ניט קריגן די שטיצע אין וועלכער זיי׳נ׳ט׳יקן זיך, פארזיכערט אונז די ״איקא״, אז זי וועט אנגעגען די געהערי׳קע מיטלען צו באשיצן דיי׳ם באטרע׳ע פעריקע קאלאניסטן.

זיצנדיק אויפ׳ן פארם, איז יעדער אידישער פאר׳מער געוויסערס מיט זיין שטיקל היים און שטיקל ברויט, — און ווען ער קומט אין שטאט, וואו ער איז אבסא׳לוט אן איבערייקער און ניט׳ווילקאמענער, דארף ער דערווארטן הונגער, נייט און, אין א סך פאלן — דע׳פארטאציע. די אידישע קהלות וועלן ניט קאנען און ניט וועלן אים העלפן.

אידישע פארמערס, וואס טראכטן צו פארלאזן זייערע פארמס: מיר ווארנען אייך, — רירט זיך ניט פון ארט! זיצט רואיק, און ווארט אויף בעסערע צייטן. דיקע פאלן, אויף די אידישע אינסטי׳טוציעס האבן זיי אבסאלוט ניט וואס צו פארלאזן זיך. און זיי קאנען ארבעטסלאזן, און אייער גורל איז א סך לייכטער, ווי דער וואס דערווארט אייך אין שטאט!

באריכט אז מאקדאנאלד וועט זיין אמבאסאדאר אדער וויצע-קעניג

פוליס סנאודען, טשענסעלאר און דיר עקסטשעקער, וועט ווערן לארד סנאו׳דען און טילפארד, זאגט פארוויס די צייטונג.

עס ווערט דערווארטעט, אז סטעגלי באלדווין וועט ווערן פרעמיער מי׳ניס׳טער אין צייט צו פארלייגן א שטריך בודזשעט אין אנפאנג פון מאי מאנאט.

דער נעשריי פאר באלדיקער האנד׳לונג וועגן דער שטאריע, שרייבט, אז דער מאקדאנאלד וועט אפשר פארן קיין וואשינגטאן ״אין אזא אופן וואס וואלט אים דערלעגאלאכט צו פארהאנדלען מיט פולער אוטאריטעט די פראגע פון מל׳חמה חובות״.

״די סאנדעי נייוס קראניקל״ זאגט פארואוס, אז דער פרעמיער וועט באר׳שטימט ווערן לארד מאקדאנאלד פון לאסיאמאוט און וויצע-קעניג פון אנדריע.

לאנדאן, סעפט. 15. — אין די פאר׳לימטע קריינען האבן זיך דא נעכטן פארשפרייט קלאנגען, אז פרעמיער מי׳נ׳ס׳טער אין ראמזי מאקדאנאלד וועט, מעג׳לאך, ווערן דער ברי׳טישער אמבאסא׳דאר צו וואשינגטאן אדער וויצע-קעניג פון אינדיע.

״די נייוס אף די ווארלד״, די צייטונג פון לארד רויידל, א נאענטער פריינט צו דזיי׳ווייד לאיד דזשארדזש, שרייבט, אז מאקדאנאלד וועט אפשר פארן קיין וואשינגטאן ״אין אזא אופן וואס וואלט אים דערלעגאלאכט צו פארהאנדלען מיט אויטאריטעט״.

״די סאנדעי נייוס קראניקל״ זאגט פארואוס, אז דער פרעמיער וועט באר׳שטימט ווערן לארד מאקדאנאלד פון לאסיאמאוט און וויצע-קעניג פון אינדיע.

בעריכט אז דער ״נאציאנאלע״ רעגירונג קריגט פון פארלאמענט דיקטאטאר׳ישע מאכט ווי זי האט פארלאנגט

ארדער אין קאונסיל ביל גוטגעהייסן ביי דער צווייטער פארלעזונג מיט מערהייט פון 57 שטימען

לאנדאן, סעפט. 15. — נאך צוויי דעם דורכפיר פון׳ם פראגנאם.

היינט איז דיסקוסיעס זיינען אנגעפירט געווארן אויבער די אפשטימונג. איז דורכגעפירט געווארן, און באשלוסיקונ׳גען אין קענ׳באשלוסיקונגען זיינען גע׳מאכט געווארן צווישן דער אפאציצ׳יע און דער רעגירונג. צווישן אנדערע, איז אנגענומען צעווערטלט זיך מיט זיינע געוועזענע חברים.

באריכט, אז ענגלאנד וועט האבן נייע וואלן אין א חודש ארום

לאנדאן, סעפט. 15. — דער ״ווילי הערלד״ באהויפטעט, אז די קאנסער׳וואטיוון גרייטן זיך דורכצופירן ״טאג׳ריף וואלן״ אפטאבער 15טן, זיי דער׳ווארטן, זאגט די צייטונג, אז די זיצונג פונ׳ם פארלאמענט ווערט אויפגעלייזט ווערן קומענדיקע וואך. אין באלד זאלן אנאנסירט ווערן אלגעמיינע וואלן, אין וועלכע די קאנסערוואטיוון זאלן אר׳ויסשטעלן אן אלגעמיינעם טאריף אויף זייער פאן.

״נאציאנאלע״ רעגירונג קריגט פון פארלאמענט דיקטאטאר׳ישע מאכט ווי זי האט פארלאנגט

ארדער אין קאונסיל ביל גוטגעהייסן ביי דער צווייטער פארלעזונג מיט מערהייט פון 57 שטימען

לאנדאן, סעפט. 15. — נאך צוויי דעם דורכפיר פון׳ם פראגנאם.

היינט איז דיסקוסיעס זיינען אנגעפירט געווארן אויבער די אפשטימונג. איז דורכגעפירט געווארן, און באשלוסיקונ׳גען זיינען גע׳מאכט געווארן צווישן דער אפאציצ׳יע און דער רעגירונג. צווישן אנדערע, איז אנגענומען געווארן אויף דער צווייטער לעזונג ביל פון׳ם פארלאמענט, וואס זאל גוטהייסן דעם פלאן, און זאל׳ן בייליק פארד׳ונגען אדער פארקויפט ווערן צו ארבעטער.

דער סיטי קאונסיל האט שטארק באפעמפט די פלענער און האבן גע׳וואלט אפליגן די ארבעטן, די מערהיים איז אבער געווען פאר דעם, די זאך זאל מער נים פארצוגיין ווערן. אלד. גרעי׳ס ווארנונג דא אין שטאט א פאבריק פאר קאנאליזאציע רערן, אנשטאט אויסצו׳שרייבן די רערן פון דער איסט, אויב דער׳ווארט דאס אויסגעגעבן ווערן אין אן אר׳ט׳יקל פון׳ם ״פארט״ אין דער ״ווינ׳ניפעג פרי פרעס״ אין דעם ווארט׳ן אז׳ס׳איז אן אר׳ט׳יקל פון׳ם ״פארט״ אין דער ״ווינ׳ניפעג פרי פרעס״ אין דעם ווארט׳ן אז׳ס׳

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
Office and Place of Business: Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave., E.
Published daily except Saturday and Sunday.
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA.
Subscription: $6.00 per year.
Established 1910 Phones: 55 409—52 213
WINNIPEG — MANITOBA

די לאגע פון אידן אין פוילן דעם פארגאנגענעם יאָר

(ספעציעל פאר "דאס אידישע וואָרט")
פון דר. יהושע גאָטליב (וואַרשע)

עס האבן א סך געשעענישן פאסירט ביי אידן אין פוילן אין משך פון דעם פארגאנגענעם יאר. געבליבן איז אבער בלויז איין איינציקער איינדרוק: — ווארטשאפטאקע. אלץ ווערט פארבלאסט, פארגעפלט אין דעם שאטן פון עגל און רחקות, וואס האט אויסגעשפרייט זיינע גרויע פליגל איבער דעם דריי מיליאניקן אידישן קיבוץ אין פוילן.

מען רופט עס אן "קריזיס", אבער א קריזיס קאן מען לייכטער אריבערטראגן, ווען מען דערמאנט זיך אין די גוטע צייטן פון דער פארגאנגענהייט, און ווען מען א גרונט צו האפן אויף א פארבעסערונג. אין דער צו־קונפט, וואס די אידן אין פוילן לעבן דורך, איז ניט מער קיין קריזיס, עס איז א חורבן, עס איז א פולשטענדיקע רואינירונג. עס האבן ניט אידן מיט וואס צו טרייסטן זיך. די פארגאנגענ־הייט איז ניט פיל בעסער געווען און די האפענונגען אויף דער צוקונפט איז אויך זייער א שוואכע.

אמת, פון א קריזיס ליידט איצט די גאנצע וועלט. נאך מער ליידט איצט פע. אין פוילן איז ניט בעסער א מיט־ניט עדער, ווי אומעטום, און די אידן אין פוילן וואלטן געטאן געדולדיק דעם שווערן גורל פון דער היינטיקער תקופה, ווען זיי זאלן פילן, אז זיי זיי־נען אונעקעשעטע געווארן גלייך מיט אלעמען אין די פרויזן און די ליידן פון דעם לאנד.

עס איז דאָ א געזעצלאכע גלייכהייט פאר די אידן אין פוילן, אבער ניט קיין פאקטישע. די אידן אין פוילן זיינען שוין צוויל דעם אליין ניט אויסגעגלייכט מיט דער איבערי־קער באפעלקערונג. ווייל זיי זיינען דאך א שטאטשע באפעלקערונג, און פוילן איז א מדינה, וואו די שטייער־לאסט ווערט ארויפגעלייגט קודם כל אויף דער שטאט. און אין דער שטאט גופא זיינען אידן אן עלעמענט, וואס קאן אמווייניקסטנס זיך ווערן קענן אין אומגערעכטע שטייער־מעכאניזמוס, צי די אומגערעכטיקייט איז א אבזיכטלאכע אדער א ניט־ווי־ענדיקע. און הגם מאנכע אידישע פא־ליטיקער, וואס האבן נושא חן געווען ביי דער רעגירונג, פרובירן מיט שתד־נות ארויסצותלעפן דא און דארט דער אידישער באפעלקערונג פון דעם דרוק פון שטייערן — בלייבט פארט די אומגלייכהייט אין דער באשטייערונג פון אידן א דערשיינונג, וואס לאזט זיך ניט באזייטיקן.

און וואס באקומט דער פוילישער אידישער בירגער פאר זיינע איינגע־צאלטע שטייערן? כמעט יעדע פוילי־שע (קריסטלאכע פאמיליע) גענייסט עפעס וואס פון דעם מלוכה בודזשעט, אויף וועלכן די שטייערן ווערן פאר־ווענדט, — זיינען דאס ארבעטער — ווערן זיי צוגעצויגן צו די עפנטלאכע ארבעטן. זיינען דאס קליינבירגער — האבן זיי א וועלכן ס'איז מיטגליד פון דער פאמיליע זיצן אויף א מלוכה'שן פאסטן. און בכלל באקומען זיי צוריק א טייל פון'ם שטייער אין דער גע־שאלט פון שוין פאר זייערע קינדער, פון א באפרידיקונג פון זייערע קולטור־רעדע באדערפניש.

דאס באקומען אידן ניט. דער אנ־טייל פון אידישע ארבעטער אין די עפנטלאכע ארבעטן איז א מינימאלער, א פארשווינדערער. דער קאמף פאר "דעבט אויף ארבעט", וואס עס פירט די אידישע עפנטלאכע מיינונג זייט פיל יאהר, איז אן אויסזיכטלאזער. אפילו די אידישע סאציאליסטן קאנען ניט אויס'פועל'ן ביי זייערע פוילישע הב־רים, אז די אידישע ארבעטער זאלן צוגעלאָזט ווערן צו די פאבריקן פון דער גרויס־אינדוסטריע. און עס בלייבט א "דרייען", אויך אינדוסטריעלע אונ־טערנעמונגען, וואס זייערע באעבעא־טים זיינען אידן.

די מיזוכה'שע פאסטנס זיינען פאר אידן כמעט ניט קיין צוגעגעבן. דרייען זיך ארום טויזנטער אידישע יונגעלייט אין די שטעט און שטעטלאך אן א באשעפטיקונג, הגם פיל פון זיי טויגן זייער גוט צו זיין קאנדידאטן אויף די באנען אדער בריף־טרעגער אויף דער פאסט. אין עס איז פאר דעם יונגן אידישן ממש א טרוים צו באקומען אזא מין מיזוכה־פאסטן, הגם דאס גיט בלויז א טרוקן שטיקל ברויט, דען דאס וואלט זיי פארשפארט צו ליגן אלס לאסט אויף דעם ארימען קרעמל, פון וועלכן זייערע עלטערן דארפן עס, כמו־דשט צינן זייער פרנ־סה. עס איז א טרוים, וואס ווערט ניט דערפילט.

און אויך דאס קאפיטל שול און דער־ציאונג געהערט צו די פיינלאכסטע אין דעם אידישן לעבן אין פוילן. די אידן שיגען פון זיך די הויט צו אויס־דאלטן די אנשטאלטן, וואו עס דער־ציען זיך זייערע קינדער, צי די שולן ווערן געשטיצט דורך די קהלות, אדער דורך ספעציעלע געזעלשאפט — דאס איז אלץ א פרישע, א צווייגארטיקע באשטייערונג פון'ם אידישן בירגער, דער מלוכה־בודזשעט און קאמוניקאציע בודזשעט ווארן צו גראשנס פאר דעם אידישן שולוועזן. און הגם לעצטנס האבן די מאביסטראטן אנגעהויבן אייני־פירן שפארונגס־קיינען אין זייערע פע־דזשען — זיינען זיי סכומים פאר אין דייטש שולן געפאלן אלס עישטער קלבן. זיי האט מען שוין געשטראכן, און אז מיר ווערן נאך נעמען אין אכט אז דער אידישער האנדל איז דע־צוירט אין א באדייטנדער מאס צוליב דעם, וואס די אידן אין פוילן חיטן אפ שבת און דאס געזעץ לאזט ניט האנדלען אים זונטאג — באמוטן מיר א גע־נוגענד בילד דערפון, ווי דאפלט, דרייט דיך.

פאך שווער עס איז פאר די אידן אין פוילן דורכצומאכן דעם פארשארפטן עקאנאמישן קריזיס, וואס הערשט אויף דער וועלט און אויך אין פוילן.

אויך די רעגירונג? די רעגירונג קו־מערט זיך בלויז ווענן איין זאך: מען זאל איר ניט פארוואראן מיט קיין אנ־טיסעמיטיזם. און זי איז ווירקלאך ניט אנטיסעמיטיש. זי באנוצט זיך מיט יעדער געלעגענהייט, צו מאניפעסטירן פאר דער אויסערער וועלט, אז זי איז פריי פון יעדן פאראורטייל קעגן אידן. די רעגירונג האט היינטיקס יאר אויס־געפירט אן אקט, וואס האט ווירקלאך א היסטארישע און סימבאלישע באדייט־טונג. גלייך ווי זי האט באקומען א מערהייט אין סיים, האט זי אפגע־שאפט די אלטע צארישע באגרעניצונ־גען קעגן אידן, וואס האבן געפלאנ־טערט זיך אין דער געזעצגעבונג איבער צען יאר נאך דער באנייאונג פון דער מהומה. עס האבן דאך אירע פארגענ־נער און די סייענען, וואס האבן געהאט אן אפאזיציאנעלע מערהייט, ניט גע־קאנט דערהויבן זיך צו אזא טאט. די רעגירונג האלט, אז זי האט אויך גענוג דעמאנסטרירט אין איר קארעקטע האלטונג לגבי אידן דערמיט, וואס איר פארטיי האט בעת די וואלן צום סיים ווידער אמאל אויסגענומען אויף איר ליסט אידישע קאנדידאטן. הגם דאס האט געגעבן אן אויסדרוק פון אומצופרי־דענהייט פון אידן אין גוים אין אמע־ריקע, אז זי פארמאגט אן אמע־ריקע, אז זי פוילישע מלוכה־לעבן, זייער פיל געזעלשאפטן, ווען די פוילישע אידן וואלטן געטון אזא אקטיון אנ־טייל אין דעם פוילישן מלוכה־לעבן, וגו' דיא אמעריקאנער אידן אין דעם אמעריקאנישן. און עס איז אויך קיין וואונדער ניט, וואס מאנכע אמעריקא־נער־אריישע פראפיזענטע פערזענלאכ־קיינען זיינען צוגעשטאנען צום "נוד־וויל" קאמיטעט. זיי האבן זיכער פאר זיך פאליקאן, וואס מיינען עס עראלך אין אויפריכטיק. אבער "נוד וויל" איז משמעות אן ארטיקל, וואס ווערט קא־אן שום בארענונג. זי האט אויך באקו־מען אויף איר־זייט א גאנצע אידישע פארטיי, די ארטאדאקסישע "אגודה", — דאס פרייז וואס די "אגודה" האט פארלאנגט, אין געווען זייער א ביל־ליגע: אביסל הנחות פאר רבנים, א פארשטארקטן איינפלוס אויף די קהי־לות מיט נאך אזעלכע קליינינקייטן. די רעגירונג האט זיך בעצאפט פאר דער דאזיקער כשר'ער מציאה, צום גרויסן פארדרוס פון אלע אנדערשדענקע עלע־מענטן פונ'ם פוילישן אידענטום. עס האבן די פירער פון דער רעגירונגס־פארטיי ניט אויסגעלאָזט געזאגט און גע־שריבן, אז זיי זען אין די נאציאנאל־אידישע (ציוניסטישע) קריזיז זייער־פיל מענשן, וואס וואלטן געקאנט דער־פילן א באדייטנדע מלוכה־שעפערישע שליחות, ווען זיי וואלטן גענומען אן אקטיון אנטיי אין דעם מלוכה־לעבן, ווען אבער די רעגירונגס־פארטיי האט געדארפט אויף פון איר זיין צו עפעס וואס מתחייב זיין — האט איר רצון ניט געפאלגט איר שכל, לאגיק, פאר־שטייט זי עס גוט, פסיכאלאגיש — קאן זי עס ביי זיך ניט פועל'ן . . .

און א די אידישע אחדות איז שוין סיי ווי סיי געווען געבראכן — איז שוין אויך ניט געווען קיין שלום בית אפילו אין דער ציוניסטישער מחנה גופא. די ציוניסטן פון קאנגרעס־פוילן און פון די מזרח־קאנטן זיינען געגאנ־גען צו די וואלן מיט א באזונדער ליסט (אונטער דער פירערשאפט פון דעפ. י. גרינבוים). די ציוניסטן פון מערב גאליציע און מזרח גאליציע זיינען ווי־דער געגאנגען מיט אן אייגענער ליסט (אונטער דער פירערשאפט פון דר. י. טהאָן). עס איז שווער צו זאגן איצט, וואס עס האט געפירט צו דער שפאל־טונג אין די ציוניסטישע רייען, צי פאליטישע נויאנסן אין דער שטעלונג לגבא דער רעגירונג, צי סתם קאנפליק־טען צווישן צוויי גרופן, אדער ביידעס צוזאמען. דער רעזולטאט פון די וואלן איז יערקפאלל געווען א טרויעריקער. עס האבן די ציוניסטן פון גאליציע דורכגעפירט א סך־הכל — 4 סיים דע־פוטאטן; די ציוניסטן אין קאנגרעס־פוילן, בלויז 2 סיים־דעפוטאטן. אין סענאט איז קיין איינציקער ניט דער־ווייזלט געווארן. בלויז די "אגודה" האט זיך געקאנט פרייען מיט איר וואל־דער־פאלג. אז אגודיסטישער דעפוטאט אין אן אגודיסטישער סענאטאר זיינען דורכגעגאנגען אויף דער ליסט פון דער רעגירונגס פארטיי אן א צווייטער אגודיסטישער דעפוטאט איז דורכגע־גאנגען אויף א זעלבסטשטענדיקער ליסט. די אגודיסטן, וואס זיצן אין דער רעגירונגס פארטיי, קאנען באין אופן ניט באטראכטט ווערן אלס רעפרעזענ־טאנטן פון דער אידישער עפנטלאכער מיינונגס פונקט, ווי עס קאן ניט באר־טראכטט ווערן אין דער דאזיקער איינג־שאפט דער "סוחרישער" דעפוטאט פון דעם רעגירונגס בלאָק, ה. ווישליצקי. יא, זיי קאנען דאָ און דארט אמיצן עפעס וואס פארלייכטערן דורך פער־זענלאכער שתדלנות, אבער קיין פאלי־טישן שטאנדפונקט קאנען זיי צום אויסדרוק ניט ברייננען. אלס אידישע פארלאמענטארישע רעפרעזענטאנטן דארף ווייטער באטראכטט ווערן נאר די אידישע "קלאָב", דרייף פון די 4 מזרח־גאליצישע און קאנגרעס־פוילישע דעפוטאטן אונטער דער פירונג פון דעפוטאט דר. י. טהאָן. אבער איר צאל איז זייער קליין און די פארלאמענטא־רישע טעטיקייט האט בכלל אין פוילן פארלאָרן פיל פון איר באדייטונג. זיי־נען די אידן אין פוילן אנגעוויזן אויפן גוטן וויזן פון דער רעגירונג, און די רעגירונג איז יוצא דערמיט, וואס זי איז ניט אנטיסעמיטיש, וואס זי איז קערקעט אין אירע אויסערלאכע אויס־טרעטונגען, אבער עפעס וואס מתקן זיין פאר אידן דערצו קאן זי זיך ניט באשטיין.

אויך די וואלן צו די קהלות זיינען פארגעקומען אין דער זעלבער ליניע ווי די וואלן צום סיים און סענאט. די רעגירונג האט צוגעזאגט דער "אגודה" רעגוויסע באגינסטיקונגען אויפן געביט פון די קהלות און האט איר ווארט גע־האלטן. אלס ערשטע פרוכט פון אט דעם צוזאג דארף מען באטראכטט דעם טרויעריק־באריכטן פאראגראף 20, וואס איז איינגעפירט געווארן אין דער ליטעראטור פון אייטס, קיינמאל אין נען די אידן ניט ארומגענגען מיט אזא קלאָרן באוואוסטזיין, אז דאס גליק אין דער וואוילזיין פון דער מלוכה איז אויך זייער גלייך אין זייער וואוילזיין. אט האט גוטן דורכגעמאכט א זייר־ער אינטערעסאנטן מאמענט, בעת עס האט אויסגעבראכן די פינאנציעלע מהומה אין דייטשלאנד און האט גע־דראעט איבערצוטראגן זיך שוין אין אנדערע איירא־פייאיש לענדער, האט פוילן ארויסגעוויזן א ווידערשטאנד־קראפט וואס איז ווערט באוואונדערט צו ווערן. און אויך די אידישע באפעל־קערונג האט פיל מיטגעמאכט דערצו, אז עס זאל ניט אויסברעכן אין פוילן קיין פאניק, און אידן האבן זיך האר־ציק געפרייט, וואס פוילן איז דורכגע־קומען די בחלה בשלום.

ווען די אידן וואלטן אזוי געקאנט רעכענען אויף דער רעגירונג, ווי זי דר־גירונג אויף די אידן, וואלט א העלפט פון דער איצטיקער אידישער נויט גע־לינדערט געווארן, און האט אין שאקע, וואס פארשאפט אידן דעם גרעסטן פארדרוס. די אידישע באפעלקערונג איז דער רעגירונג גארנישט ניט שולד־דיק געבליבן, אבער די רעגירונג איז דער אידישער באפעלקערונג געבליבן א בעל־חוב.

יא, אייניקע קליינע חובות האבן די אדן אנגעקאסירט אין משך פון דעם פארגאנגענעם יאר. פונ'ם שטאנד־פונקט פון "פער פלעי" דארפן זיי קווי־טירט ווערן. אזוי, כמשל, איז פארענ־דיקט געווארן דער ענין פון דער זאר־מענהאפ־גאס. דער שעפער פון דער אינטערנאציאנאלער שפראך עספעראנ־טא, דר. זאמענהאף, האט נעמ־לאך א האלב לעבן געוואוינט אין סאר־מע מיטן פונ'ם אידישן קווארטאל אין ווארשע, אויף דער גוט באקאנטער דזיקא גאס. דער אנדיינק פון דר. זאר־מענהאף ענניטס פון א גרויסן רוהם אין דער גאנצער וועלט, און עס איז גאנץ נאטירלאך, אז עס איז אנטשטא־נען דער גראנאך צו געבן דער דאזיקער גאס דעם נאמען "זאמענהאף גאס" אבער ווייל דר. זאמענהאף איז געווען א איד איז דער גורל פון דעם נאמען זאמענהאף־גאס געווען דער זעלבער ווי פון דער אפשאפונג פון די צארישע באגרעניצונגען. ווען ניט דער איינפלוס פון דער היינטיקער רעגירונג, וואלטן די אנטיסעמיטן שע שטימונגען אין ווארשע מיטגעפאלטיטע איבערגע־וואוינן אין די דזישקא גאס וואלט עד־היום געהייסן דזישקא־גאס.

עס איז אויך א פארדינסט פון דער רעגירונג, וואס זי האט געמאכט א סוף צו דער פלאפלערי ארום די פלעעסים (פינסקער) בלאטעס. עס האט א טייל פון דער אידישער פרעסע זיך אויי צע־

(שלום אויף זיין דרייי)

מיט טויזנטער יאָר צוריק זיינען אויך געווען באַרימטע זינגער און שפּילער, אָבער קיינער ווייסט זיי ניט ::

פון י. מאַלין

אין משך פון טויזנטער יארן האט די מענשהייט ארויסגעבראכט א רייזיג קע צאל מוזיקאלישע טאלאנטן, זיינגער און שפילער. אבער די נעמען זייערע וועלן פארבלייבן אויף אייביק אומבאַ־קאנט. קיינער ווייסט ניט ווער עס זיינען געווען די בעסטע זינגער, אדער מוזיקאנטן פון טויזנט יאר צוריק אין אפילו א סך־הכל אמת, די געשיכטע פון מוזיק איז זייער א רייכע, אבער זי איז צוליב געווי־סע סיבות ניט פארפאלקאמט. די אמת'ע ליטעראטור פון מוזיק איז זייער גוט געווארן אויפגעשריבן אין אינטיר־נען? קיין אזא שעפער זאלן באוואוסט, זיינען אין בית המקדש די נאטעס־דינסטן דורכגעפירט געווארן מיט געזאנג און שפיל? — די לוים האבן געהאט גרויסע כארן און כל זמן די ביידע בתי מקדש האבן עקזיסטירט אז שוס בארענונג. זי האט אויך באקו־מען אויף איר־זייט א גאנצע אידישע פארטיי, די ארטאדאקסישע "אגודה", — דער פרייז וואס די "אגודה" האט פארלאנגט, אין געווען זייער א ביל־ליגע, בעת מען האט זאכסאפארטירט פון אי־בער דעם אקעאן. אין אמעריקע ווערט "נוד וויל" אזוי פארשטאנען, אז די שטארקערע, די פאליאקן, דארפן עפעס אויפטאן פאר די שוואכערע, פאר די אידן. דאָ אין פוילן האט מען עס אויס־געטייטשט פארקערט. מען דערווארט כסדר עפעס פון אידן (אין גאנץ ווייס וואס) אין מען טראכטט ניט עפעס צו טאן פאר דער אידישער טובה וועגן.

מיילא, איז ארויסגעקומען דאָ אין פוילן א קראנקאטור פון דעם גאנצן "נוד וויל", ווען די רעגירונגס קריזיז זיינען צוגעטראטן צו גרינדן דאָ עפעס א קאפיע פון דעם אמעריקאנישן "נוד וויל", האט מען טראנספאָרטירט די אידי־שע פערזענלאכקייטן, וואס פארנעמען א פירנדע פאזיציע אין אידישן פאליי־טישן אין געזעלשאפטלכן לעבן, נאר מען האט אויסגעזוכט מענשן פון דער וואיליעקייטיקייט, וואס זיינען על פי רוב פאסיוו בנוגע אלע אנטערע פראבלע־מען. די דאָזיקע גרויסע מענשן האט מען געגעבן די אויפגאבע צו "פארשן". פארשן איז בכלל אן ענין, וואס קאן זיך אוועקציען אן א שיעור צייט אין פארפלייכטעט קיינעם צו קיין־זאך ניט. און וואס איז איינגלטאך דאָ וואס צו פארשן? — די דאָזיקע זיינען אזוי עלע־מענטאר, אזוי פשוט און פארשטענד־לאך; זונטאג־רו, עפנטלאכע ארבעטן און מלוכה'שע־שטעלעס, א בודזשעט אין ניט ביי שלמה'ן אליין האט זיך אזוי געפירט מסתמא האבן אלע קע־נינן פון ווייזקייט ווי אלעמען, זיינגער און שפילער. אבער די נעמען זייערע וועלן פארבלייבן אויף אייביק אומבאַ־קאנט. קיינער ווייסט ניט ווער עס זיינען עטליכע פון דער מוזיקאנטן פון טויזנט יאר צוריק אין אין ראדאָם. דאָס איז אלץ שיין און גוט, און די אי־דישע בעפאלקערונג שאצט אפ א זון גע־העריק דעם טיפן אונטערשייד צווישן דעם רעזולט פון מאראשל פילסודסקי און די פריערדיקע רעזולטאטן, וואו די אנטיסעמיטן האבן געהאט א גרויסן איינפלוס. די אידישע באפעלקערונג גלויבט, אז מאראשל פילסודסקי האט אן איבערפארטייאישע, הויכע, לויטע־רע אויפפאסונג פונ'ם פוילישן מלוכה וועזן, און דערייבער טאקע קוקן די אי־דישע מיט דערשטוינונג אן פארוואונ־דערונג אויף דער גלייכגילטיקייט, מיט וועלכער די רעגירונג באצעט זיך צו דער טרויעריקער לאגע, אינגאנצן־דיק לגמרי די ספעציפישע אידישע באַ־דער פעניש.

וויפל מאל האט מען שוין מסביר געווען דער רעגירונג, אז אום צו לינ־דערן באמש אביסל די אידישע נויט, מוז מען אפשוואכן די שטרייענקייט פונ'ם געזעץ וועגן זונטאג־רו, מוז מען צולאָזן אידן צו עפנטלאכע ארבעטן, מוז מען אויפנעמען אידן אויף מלוכה שטעלעס, מוז מען שטיצן אין א גע־הערינק אופמאנע דאס אידישע שול־וועזן. עס זיינען די אידישע סיים דע־פוטאטן הייזעטיק געווארן רייזדניק וועגן דעם, עס האבן די אידישע פוב־ליציסטן זיך אפגעשריבן א ביינגער, עס האבן די אידישע אראגאניזאציעס אן אויפהער דעלעגאציעס געשיקט, מעמאראנדומס געשריבן, אינטערווי־נירט, געבעטן זיך, געפאדערט, פראָ־טעסטירט — און עס האט ניט גע־האלפן. די רעגירונג רירט זיך ניט פון ארט. ווי זי וואלט געזאגט: מיר האבן אייך דורכצומאכן דעם פארשארפטן עקאנאמישן קריזיס, וואס הערשט אויף דער וועלט און אויך אין פוילן.

אויך די רעגירונג? די רעגירונג קו־מערט זיך בלויז ווענן איין זאך: מען זאל איר ניט פארוואראן מיט קיין אנ־טיסעמיטיזם. און זי איז ווירקלאך ניט אנטיסעמיטיש. זי באנוצט זיך מיט יעדער געלעגענהייט, צו מאניפעסטירן פאר דער אויסערער וועלט, אז זי איז פרייי פון יעדן פאראורטייל קעגן אידן. די רעגירונג האט היינטיקס יאר אויס־געפירט אן אקט, וואס האט ווירקלאך א היסטארישע און סימבאלישע באדייט־טונג. גלייך ווי זי האט באקומען א מערהייט אין סיים, האט זי אפגע־שאפט די אלטע צארישע באגרעניצונ־גען קעגן אידן, וואס האבן געפלאנ־טערט זיך אין דער געזעצגעבונג איבער צען יאר נאך דער באנייאונג פון דער מהומה. עס האבן דאך אירע פארגענ־נער און די סייענען, וואס האבן געהאט אן אפאזיציאנעלע מערהייט, ניט גע־קאנט דערהויבן זיך צו אזא טאט. די רעגירונג האלט, אז זי האט אויך גענוג דעמאנסטרירט אין איר קארעקטע האלטונג לגבי אידן דערמיט, וואס איר פארטיי האט בעת די וואלן צום סיים ווידער אמאל אויסגענומען אויף איר ליסט אידישע קאנדידאטן. עס באַ־גרייפן די פאליאקן, וואס וואוינען אין אמעריקע, אז די רעגירונג האט זייער פיל געזעלאנען, ווען די פוילישע אידן וואלטן געזעמען אזא אקטיון אנ־טייל אין דעם פוילישן מלוכה־לעבן, וגו' דיא אמעריקאנער אידן אין דעם אמעריקאנישן. און עס איז אויך קיין וואונדער ניט, וואס מאנכע אמעריקא־נער־אריישע פראפיזענטע פערזענלאכ־קיינען זיינען צוגעשטאנען צום "נוד־וויל" קאמיטעט. זיי האבן זיכער פאר זיך פאליאקן, וואס מיינען עס עראלך אין אויפריכטיק. אבער "נוד וויל" איז משמעות אן ארטיקל, וואס ווערט קא־אן שום בארענונג. זי האט אויך באקו־מען אויף איר־זייט א גאנצע אידישע פארטיי, די ארטאדאקסישע "אגודה", — דער פרייז וואס די "אגודה" האט פארלאנגט, אין געווען זייער א ביל־ליגע: אביסל הנחות פאר רבנים, א פארשטארקטן איינפלוס אויף די קה־לות מיט נאך אזעלכע קליינינקייטן. די רעגירונג האט זיך געבאפאס פאר דער דאזיקער כשר'ער מציאה, צום גרויסן פארדרוס פון אלע אנדערשדענקע עלע־מענטן פונ'ם פוילישן אידענטום. עס האבן די פירער פון דער רעגירונגס־פארטיי ניט אויסגעלאָזט געזאגט אין אין־טערוויוס, אבער עפעס וואס מתקן זיין פאר אידן דערצו קאן זי זיך ניט באשטיין.

אויך די וואלן צו די קהלות זיינען פארגעקומען אין דער זעלבער ליניע ווי די וואלן צום סיים און סענאט. די רעגירונג האט צוגעזאגט דער "אגודה" געוויסע באגינסטיקונגען אויפן געביט פון די קהלות און האט איר ווארט גע־האלטן. אלס ערשטע פרוכט פון אט דעם צוזאג דארף מען באטראכטט דעם טרויעריק־באריכטן פאראגראף 20, וואס איז איינגעפירט געווארן אין דער ליטעראטור פון אייטס. דאגעגען אין דער אידישער עפנטלאכער מיינונג פון דער "אגודה". אין לאדז זיינען די אידן ניט ארומגעגאנגען מיט אזא קלאָרן באוואוסטזיין, אז דאס גליק אין דער וואוילזיין פון דער מלוכה איז אויך זייער גלייך אין זייער וואוילזיין. אט האט גוטן דורכגעמאכט א זייר־ער אינטערעסאנטן מאמענט, בעת עס האט אויסגעבראכן די פינאנציעלע מהומה אין דייטשלאנד און האט גע־דראעט איבערצוטראגן זיך שוין אין אנדערע איירא־פייאיש לענדער, האט פוילן ארויסגעוויזן א ווידערשטאנד־קראפט וואס איז ווערט באוואונדערט צו ווערן. און אויך די אידישע באפעל־קערונג האט פיל מיטגעמאכט דערצו, אז עס זאל ניט אויסברעכן אין פוילן קיין פאניק, און אידן האבן זיך האר־ציק געפרייט, וואס פוילן איז דורכגע־קומען די בחלה בשלום.

ווען די אידן וואלטן אזוי געקאנט רעכענען אויף דער רעגירונג, ווי זי דר־גירונג אויף די אידן, וואלט א העלפט פון דער איצטיקער אידישער נויט גע־לינדערט געווארן, און האט אין שאקע, וואס פארשאפט אידן דעם גרעסטן פארדרוס. די אידישע באפעלקערונג איז דער רעגירונג גארנישט ניט שולד־דיק געבליבן, אבער די רעגירונג איז דער אידישער באפעלקערונג געבליבן א בעל־חוב.

יא, אייניקע קליינע חובות האבן די אדן אנגעקאסירט אין משך פון דעם פארגאנגענעם יאר. פונ'ם שטאנד־פונקט פון "פער פלעי" דארפן זיי קווי־טירט ווערן. אזוי, כמשל, איז פארענ־דיקט געווארן דער ענין פון דער זאר־מענהאף־גאס. דער שעפער פון דער אינטערנאציאנאלער שפראך עספעראנ־טא, דר. זאמענהאף, האט נעמ־לאך א האלב לעבן געוואוינט אין סאר־מע מיטן פונ'ם אידישן קווארטאל אין ווארשע, אויף דער גוט באקאנטער דזיקא גאס. דער אנדיינק פון דר. זאר־מענהאף ענניטס פון א גרויסן רוהם אין דער גאנצער וועלט, און עס איז אנטשטא־נען דער גראנאך צו געבן דער דאזיקער גאס דעם נאמען "זאמענהאף גאס" אבער ווייל דר. זאמענהאף איז געווען א איד איז דער גורל פון דעם נאמען זאמענהאף־גאס געווען דער זעלבער ווי פון דער אפשאפונג פון די צארישע באגרעניצונגען. ווען ניט דער איינפלוס פון דער היינטיקער רעגירונג, וואלטן די אנטיסעמיטן שע שטימונגען אין ווארשע מיטגעפאלטיטע איבערגע־וואוינן אין די דזישקא גאס וואלט עד־היום געהייסן דזישקא־גאס.

עס איז אויך א פארדינסט פון דער רעגירונג, וואס זי האט געמאכט א סוף צו דער פלאפלערי ארום די פלעעסים (פינסקער) בלאטעס. עס האט א טייל פון דער אידישער פרעסע זיך אויי צע־

(שלום אויף זיין דרייי)

ערנער ווי איז מיטלאלטער

שוידער סצענעס פון מיטלאלטער האבן זיך אפגעשפילט אויף די גאסן פון בערלין די צווייטע נאכט פון ראש־השנה. מחנות פרידלאַ־כע אידן, אויסגעפוצט אין זייערע יום־טוב'דיקע בגדים, זיינען פרידלאך און רואיק געגאנגען איבער די גאסן, אהיים פון די שול. די פייערלאכע יום־טוב'דיקע שטימונג איז פלוצלונג צעשטערט געווארן פון זיידלע געשריי־ען "טויט די אידן!" אדער "נידער מיט די אידן!" — אין בולי־גאנישע פויסטן אין שטעקנס האבן זיך געלאזן איבער די קעפ פון די איבערדראשטע אידן.

די בולי־גאנעס האבן בדוטאל באהאנדלט זייערע קרבנות. ניט שוינעדיק קיין זקנים. זיי האבן זיי גע'מ'מית'ם ביז זיי זיינען געפאלן אין גאס. אך ערשט דערנאך, ליגנדיקע, זיי געטראטן מיט זייערע שווערע שטיוול. גרייבציטיק האבן זיי פאגראמירט א קאפע וואס איז געווען באזונדער פון אידן, געשאסן אויף די געסט פון רעזיאלווערן אין א סך פון זיי פארוואונדעט.

סצענעס פון מיטלאלטער ווילדקייט אין די גאסן פון דער מעטראפאליע פון דייטשלאנד, וואס שטאלצירט אזוי מיט איר "קול־טור".

אבער ס'איז אפשר נאך ערגער פון מיטלאלטער. — דאן האבן די אידן כאטש געהאט דעם שוץ פון די געטא ווענט. אין דעם קעניגס ארמיי, וואס פלעגט זיי באשיצן פון דעם המונ'ס ווילדקייט ספעציעל אין די אידישע יום־טובים.

נו, די דייטשע רעגירונג איז אוואדע ניט ציפרידן מיט די בולי־גאנישע מעטאדן פון די "נאציס". אבער דער איבערפאר אויף פרידלאַ־כע אידן איז געווען אזוי גוט צוגעגרייט, אז ס'איז געווען אן איבער־ראשונג אפילו פאר דער פאזיציע, וועלכע איז שוין אינטעלעקטועל־לאהר המעשה.

אבער די רעגירונג און דאס דייטשע פאלק טאלערירן דאך די "נאציס", — אין זיי זיינען פארגאנגווארשאך פאר זייערע מעשים. אין די פאסטרונג די צווייטע נאכט פון ראש־השנה אויף די גאסן פון בער־לין איז — דייטשלאנדס שאנד!

רנ
ה
(פארזעצונג)
— נאט איז איבער
ווילן הערשט איבער
מזוג זיווגים און מס
אזוי געווען באשערט,
יצחק אייזיק געענטפע
— דאס האבן זיך
עלעטרן נעמוזט מיען
האט שמשון אויסגע
נייסטערונג, — אנדע
מיר ניט פארשטעלן
האב נושא חן געווען ב
אז ער זאל מיר פלוצל
גרויסן גליק.
ווען די ערשטע מ
בעראשונג און באגיי
פאראיבער, האט ר' יצ
קלערט שמשון'ען, אז
חתונה האבן אין דער
טעג, און ער וועט אבר
חופה מיזן אוועקפאר
נאך פוילן, וואו זיי
אייביק אין וועלן זיך
טאגן צוריקקומען. דיי
שמשון איז געווען ב
לאר אז אים האט ווי
ארט וואס ער וועט ב
פוילן. אים האט אפגע
קוריאזן, וואס דאס אפגעלאפענע יאר
יאר האט געבראכט. די "אגודה" האט
ארויסגערוקט אויפ'ן אפסטן פון קהלה
פרעזעס א פערזאן, וואס איז ניט בא־
קאנט אין דעם אידישן געזעלשאפט־
לאכן לעבן און וואס ווערט דורך א
באדייטנדן טייל פון דער אידישער גע־
זעלשאפט ניט באטראכטט אלס "ווירדיק
צו זיין דער רעפרעזענטאנט פון דער
גרעסטער אידישער קהלה אין איירא־
פע. יעבנפאלס קאן עס ער זיך ניט פאר־
גלייכן מיט דעם פריערדיקן פרעזעס,
דעם ה' פארבשטיין, דעם געוועזענעם
לאנדסמאן דער דעפוטאט, דעם פירער פון
"מזרחי", אין דעם איצטיקן מיטגליד
פון דער עקזעקוטיווע פון דער אל־
וועלטלאכער צייוניסטישער אנדאגיזא־
ציע. און בעת די דאזיקע שורות ווערן
געשריבן קוועקלט זיך נאך די רעגי־
רונג, צי זי זאל די דאזיקע פערזאן
באשטעטיקן אין זיין אמט אדער ניט.
יא, די רעגירונג האט זיך אליין פאר־
פאלגט אין אן אויסדרוק פון אומשולדיק
געזעץ, אז עס איז א ממה נפשך: ווער
עס טרעט ארויס קעגן דער אידישער
רעליגיע, וויל דאך במילא מיט דער
קהלה קיין שום געמיינזאמעס ניט האָ־
בן. אבער די אגודיסטישע פארטיי־
מענשן האבן זיך אנגעכאפט אן דעם
פאראגראף 20 ווי אין א טייערן אוצר.
מען האט אין דער פראָווינץ געשטראָ־
בען וויילער אויף רעכטס און אויף
לינקס, פאר ראזין'ן די באָרד, פאר ביין
אן א היטל און א. וו. דער פאראגראף
20 איז געווארן א סכנה פאר דער גאנ־
צער עקזיסטענץ פון די אידישע קהלות
און מאנכע פערזענלאכקייטן פון די
רעגערונגס קרייזן שטעמען זיך אונז קו־
קען אין די אויגן. זיי, מענשן מיט
פראָגרעסיווע אנשויאונגען, האבן צו־
געלייזנט א האנט צו אזא מין קלערי־
קאלן מאכווערק ווי עס איז דער פאראַ־
גראף 20.
די קהלות־וואלן, וואס זיינען פארגע־
קומען היינטיקס יאר אין א סך שטעט
אין פוילן, האבן געבראכט באדייטנדע
וואל־נצחונות דער "אגודה". אין לאדז
זיינען די וואלן אזוי באארבעט געווארן
אז די הענט פון דער "אגודה". דאגעגען
אין ווארשע זיינען קומאכט געווארן
כל־ערליי קאמבינאציעס אום צו זיכע־
רען דער "אגודה" דעם פארזיץ אין דער
פארוואלטונג און אין דעם ראט. דער
פרעזעסור פון דער ווארשעווער קהלה
פארוואלונג איז איינס פון די גרעסטע
קוריאזן, וואס דאס אפגעלאפענע יאר
יאר האט געבראכט. די "אגודה" האט
ארויסגערוקט אויפ'ן אפסטן פון קהלה
פרעזעס א פערזאן, וואס איז ניט בא־
קאנט אין דעם אידישן געזעלשאפט־
לאכן לעבן און וואס וו

דעם
רב'ס טאָכטער
א העכסט שפּאַנענדיקער ראָמאַן פון דעם אידישן לעבן אין מיטל־אַלטער
פון לעאָן וויעזענפעלד

(פאָרזעצונג)

— נאָט איז איבער אונז און זיין ווילן הערשט איבער אונז, נאָט איז מוזג זיווגים און מסתמא איז דאָס אזוי געווען באַשערט, — האָט ר' יצחק אייזיק געענטפערט.

— דאָס האָבן זיך מיינע הייליקע עלעטערן געמוזט מיען פאַר מיר — האָט שמשון אויסגערופן מיט באַגייסטערונג, — אַנדערש קאָן איך מיר ניט פאָרשטעלן מיט וואָס איך האָב נושא חן געווען ביים אויבערשטן, אז ער זאָל מיר פּלוצלונג שייַנקען אזאַ גרויסן גליק.

ווען די ערשטע מינוטן פון אירבעראַשונג און באַגייסטערונג זיינען פאַראיבער, האָט ר' יצחק אייזיק דער־קלערט שמשון'ען, אז ער וועט מוזן חתונה האָבן אין דער צייט פון אַכט טעג, און ער וועט באַלד נאָך דער חופה מוזן אוועקפאָרן מיט חנה'לען נאָך פּוילן, וואו זיי וועלן בלייבן אויף אייביק און וועלן זיך שיינמאַל ניט טאַרן צוריקקערן קיין טירנא.

שמשון איז געווען אזוי איבערגליק־לאַך אז אים האָט וויניק וואָס נע־אַרט וואָס ער וועט דאַרפן אָפּפאַרן קיין פּוילן, אים איז דאָס געווען גלייך־גילטיק, ווייל בײַ זיי מיט דער ער אין טירנא ניט אין־אייגענע און אין פּוילן, האָט ער געוואוסט, אז ער וועט ביי ר' יצחק אייזיקס ברודער ווי אין איינן קינד. ער האָט זיך נע־שעצט גלייכלאַך ניט אויפיקל דערמיט וואָס די שיינע חנה'לע וועט זיין ווייב, ווי מיט דעם וואָס ער וועט דער איידעם פון דעם גרויסן און וועלט־באַרימטן ר' יצחק אייזיק, וואָס האָט איז געווען דער גרעסטער רב אין דער נאָנצער אידישער קהלות פון די אַלטע צייטן. ער האָט זיך געקאָנט פאַרשטעלן, אַז דער נאָמען פון די אַלטע אידישע שטעטן וועלן זיך נאָך די רעגי־רונגס־צייטן אויפלעבן אין דער אידישער פּרעסע, אין דער אידישער אַנטלעכקייט, אין דער אידישער אַנטלעכקייט, אין דער אידישער אַנטלעכקייט, אין דער אידישער אַנטלעכקייט.

— איצט, — האָט ר' יצחק אייזיק געזאָגט, — נייַ אַרויס און געפין חנה'לען און דער זיך דורך מיט איר. איך האָב מיין קינד פאַרשפּראָכן, אַז איידער איך וועל אייך ביידן פירן צו דער חופה וועסטו זיך מיט איר דורכ־ריידן מיט איר ווען אייער צוקונפט.

דאָס איז שמשון'ען ניט געפעלן געוואָרן. וואָס הייסט, ער זאָל זיך דורכריידן מיט חנה'לען? ער, אַ ישׂ־בה בחור, אַ תּלמיד חכם, ער זאָל ריידן מיט אַ נקבה? . . . ווי מעג מען דאָס? ווי פּאַסט דאָס? . . . . און וואָס וועלן מענשן זאָגן, אַז מען וועט אים זעען? אָבער דער רב האָט אים באַרויִקט און ער האָט אים פאַרזיכערט, אַז דאָס איז ניט קיין שום פאַרברעכן, און ער איז אַרויס זוכן חנה'לען.

חנה'לע איז געזעסן אין גאָרטן אַ פאַרטראַכטע, זי האָט ניט געקאָנט אויבערטראָגן דעם געדאַנקן, אַז זי וועט אינגיכן דאַרפן פאַרלאָזן איר היים, אייביק און וועלן זיך בלייבן אויף אַ נעליבטע עלטערן, און — נאָר וועגן דעם האָט זי ניט געוואָלט טראַכ־טען . . . זי האָט מיט גוואַלד גע־זוכט אַרויסצורייסן דעם פּרינץ פון איר האַרצן און צו אָפּווישן אַלע דעראינע־רונגען וועגן אים.

אָבער וויפיל זי האָט ניט געזוכט צו פאַרטרייבן פון זיך די געדאַנקען וועגן דעם פּרינץ, איינען זיי אָבער פאַרט אַרויפגעקומען, און זי האָט זיי ניט געקאָנט פון זיך פאַרטרייבן.

ניט ווילנדיק חנה'לע איז געד־טראַכט, אַז זי וועט אים קיינמאָל מער ניט קאָנען זעען, אַז זי וועט מער קיינמאָל ניט הערן זיין ליבע און שיין קלינגנדיקע שטימע, און וועט קיינמאָל מער ניט קאָנען באַוואונדערן זיין שיינקייט און איידלקייט. זי האָט זיך געצוואונגען צו באַהערשן איר האַרץ און אירע געפילן, זי האָט גע־וואָלט אַרויסרייסן די ליבע, וואָס זי האָט צו אים געפילט, אָבער טראָץ אַלע מיטלן, וואָס זי האָט אָנגענומען, האָט זי ניט געקאָנט אויסמעקן פון איר האַרץ אירע גרויסע אַנשטרענגונגען איר דאָס ניט געלונגען.

און אין מיטן פון די דאָזיקע גע־דאַנקען, פון וועלכע זי איז געווען באַהערשט, האָט זיך פון דער ווייטנס באַוויזן דער געשטאַלט פון שמשון'ען, איר באַשערט, וועמעס פרוי זי וועט דאַרפן ווערן. חנה'לע האָט געזען ווי ער גייט גלייך צו איר און זי האָט פאַרשטאַנען, אַז דאָס האָט אים איר פאַטער אויסגעקליבן צו זיין איר אייביקער חבר, איר לעבנסבאַגלייטער.

אויף אירע ליפּן האָט זיך באַוויזן אַ טרויעריקער שמייכל און זי האָט געטראַכט וועגן דער מאַרנעקייט פון דעם לעבן, וועלכער פירט אזוי אָפט צוזאַמען מענשן און בינדט צוזאַמען זייער שיקזאַל, כאָטש ערשט מיט עט־לאַכע מינוטן צוריק האָבן זיך נאָך אפילו ניט געקאָנט, און זיינען גע־ווען ווייט איינער פון דעם צווייטן.

— דאָס, וואָס זי וועט דאַרפן ווערן די פרוי פון אַ מאַן, וועלכן זי קאָן ניט ליבן ניט, האָט זי זיך פאַר־ענטפערט מיט דעם אַלגעמיינעם גורל פון די מערסטע אירישע טעכטער פון יענער צייט, וועלכע האָבן אויף דעם זעלבן אופן געהייראַט און האָבן אָפּ־געפינטערט זייערע יאָרן.

עס האָט זיי בלויז אַפּראָדאָס, וואָס זי קאָן ניט אַנהאַלטן איר פאַרשפּרעכן צו דעם פּרינץ, אַז זי וועט פאַר אַ יאָר צייט ניט הייראַטן. אָבער זי האָט זיך דאָס פאַרענטפערט, אַז זי טוט דאָך דאָס ניט פון איר איינענעם ווי־לען, נאָר אַז די פּרינצעסן אַליין צווינגט זי דערצו, און דערפאַר קאָן דער פּרינץ ניט האָבן קיין טענות צו איר.

אירע גרויסע אַנשטרענגונגען איז איר דאָס ניט געלונגען.

און אין מיטן פון די דאָזיקע גע־דאַנקען, פון וועלכע זי איז געווען באַהערשט, האָט זיך פון דער ווייטנס באַוויזן דער געשטאַלט פון שמשון'ען, איר באַשערט, וועמעס פרוי זי וועט דאַרפן ווערן. חנה'לע האָט געזען ווי ער גייט גלייך צו איר און זי האָט פאַרשטאַנען, אַז דאָס האָט אים איר פאַטער אויסגעקליבן צו זיין איר אייביקער חבר, איר לעבנסבאַגלייטער.

אויף אירע ליפּן האָט זיך באַוויזן אַ טרויעריקער שמייכל און זי האָט געטראַכט וועגן דער מאַרנעקייט פון דעם לעבן, וועלכער פירט אזוי אָפט צוזאַמען מענשן און בינדט צוזאַמען זייער שיקזאַל, כאָטש ערשט מיט עט־לאַכע מינוטן צוריק האָבן זיך נאָך אפילו ניט געקאָנט, און זיינען גע־ווען ווייט איינער פון דעם צווייטן.

— דאָס, וואָס זי וועט דאַרפן ווערן די פרוי פון אַ מאַן, וועלכן זי קאָן ניט ליבן ניט, האָט זי זיך פאַר־ענטפערט מיט דעם אַלגעמיינעם גורל פון די מערסטע אירישע טעכטער פון יענער צייט, וועלכע האָבן אויף דעם זעלבן אופן געהייראַט און האָבן אָפּ־געפינטערט זייערע יאָרן.

עס האָט זיי בלויז אַפּראָדאָס, וואָס זי קאָן ניט אַנהאַלטן איר פאַרשפּרעכן צו דעם פּרינץ, אַז זי וועט פאַר אַ יאָר צייט ניט הייראַטן. אָבער זי האָט זיך דאָס פאַרענטפערט, אַז זי טוט דאָך דאָס ניט פון איר איינענעם ווי־לען, נאָר אַז די פּרינצעסן אַליין צווינגט זי דערצו, און דערפאַר קאָן דער פּרינץ ניט האָבן קיין טענות צו איר.

— איצט, — האָט ר' יצחק אייזיק געזאָגט, — נייַ אַרויס און געפין חנה'לען און דער זיך דורך מיט איר. איך האָב מיין קינד פאַרשפּראָכן, אַז איידער איך וועל אייך ביידן פירן צו דער חופה וועסטו זיך מיט איר דורכ־ריידן מיט איר ווען אייער צוקונפט.

דאָס איז שמשון'ען ניט געפעלן געוואָרן. וואָס הייסט, ער זאָל זיך דורכריידן מיט חנה'לען? ער, אַ ישׂ־בה בחור, אַ תּלמיד חכם, ער זאָל ריידן מיט אַ נקבה? . . . ווי מעג מען דאָס? ווי פּאַסט דאָס? . . . . און וואָס וועלן מענשן זאָגן, אַז מען וועט אים זעען? אָבער דער רב האָט אים באַרויִקט און ער האָט אים איר פאַרזיכערט, אַז דאָס איז ניט קיין שום פאַרברעכן, און ער איז אַרויס זוכן חנה'לען.

חנה'לע איז געזעסן אין גאָרטן אַ פאַרטראַכטע, זי האָט ניט געקאָנט אויבערטראָגן דעם געדאַנקן, אַז זי וועט אינגיכן דאַרפן פאַרלאָזן איר היים, אירע געליבטע עלטערן, און — נאָר וועגן דעם האָט זי ניט געוואָלט טראַכ־טען . . . זי האָט מיט גוואַלד גע־זוכט אַרויסצורייסן דעם פּרינץ פון איר האַרצן און צו אָפּווישן אַלע דעראינע־רונגען וועגן אים.

אָבער וויפיל זי האָט ניט געזוכט צו פאַרטרייבן פון זיך די געדאַנקען וועגן דעם פּרינץ, איינען זיי אָבער פאַרט אַרויפגעקומען, און זי האָט זיי ניט געקאָנט פון זיך פאַרטרייבן.

ניט ווילנדיק חנה'לע איז גע־טראַכט, אַז זי וועט אים קיינמאָל מער ניט קאָנען זעען, אַז זי וועט מער קיינמאָל ניט הערן זיין ליבע און שיין קלינגנדיקע שטימע, און וועט קיינמאָל מער ניט קאָנען באַוואונדערן זיין שיינקייט און איידלקייט. זי האָט זיך געצוואונגען צו באַהערשן איר האַרץ און אירע געפילן, זי האָט גע־וואָלט אַרויסרייסן די ליבע, וואָס זי האָט צו אים געפילט, אָבער טראָץ

DODD'S KIDNEY PILLS
FOR ALL KIDNEY DISEASES
BACKACHE
BLADDER TROUBLES
RHEUMATISM
4087 THE PR

פאַר איבער דריי פערטל יאָרהונדערט זיינען דאָר'ס קידני פּילס געווען דער אַנערקענטער מיטל פאַר ריקנווייטיק, רומאַטיזם, בלאָטער טראַבלס און פיל אַנ־דערע קראַנקהייטן, פאַראורזאַכט דורך שלעכטע קידנים. צו באַקומען פון אַלע דרוגיסטן פאַר 50 סענט. אַדער 6 פּלעכער פאַר $2.50, אַדער דירעקט פון די דאָד'ס מעדיצין קאָ., לימיטעד, טאָראָנטאָ 2. ביים דערהאַלטן די סומע.

צום קענעדער אידנטום

אויפרוף צום נייעם יאָר

שטייענדיק אויפן שוועל פונם נייעם יאָר, אַנהויבנדיק אַ נייעם סעזאָן פון אַרבעט וועגן מיר זיך צום קאַנאַדער אידנטום מיטן רוף פאַראייניקט און אָנשלאָסן זיך צו שטעלן אַרום דער פאָן פון ציון. אין די יאָרן פון קריזיס און איבערגאַנג מוזן מיר מער ווי שטענדיק שטיין אין געשלאָסענע ריי־ען גרייט צו ברענגען יעדן נויטיקן קר־בן. אונזער מוט מוז ניט נעבראָכן ווע־רען, אונזער אַרבעט אַנגעהויבן ביי פינסטער און הערצל פאַר דער באַ־פרייאונג פון אונזער פאָלק און פאַר דער אויפלעבונג פון אונזער לאַנד, מוז פאַרטגעזעצט ווערן.

אונזער אַרבעט פאַר די נאַציאָנאַלע פאָנדן! קרן היסוד און קרן קימת מוז מיט נייער ענערגיע אויפגענומען ווערן. אָבער באַזונדערס מוזן מיר אַנערקענען די נייטוועניקייטן צו פאַרשטאַרקן די אָרגאַניזאַציע זעלבסט.

נאָר אַ שטאַרקע און פעסט צעמענ־טרירטע אָרגאַניזאַציע קאָן פעאיק זיין אַנצופירן דעם דערפאָלגרייכן קאַמף פון אידישן פאָלק און אונז דערפירן צו דעם אַנטגיליקן זיג.

טאָראָנטאָ, כ"ה אלול תרצ"א. נאָצ. קאָנסיל פון דער קענ. ציונ. אָרג.
הרב יהודא ליב זלאַטניק, עקז. דיר.

די לאַנג פון די אידן אין פּוילן אין דעם פאַרגאַנגענעם יאָר

(שלום פון זייט 2)

רעדט וועגן פּלענער צו טריקענען די רעגירונג און די אידן וועלן קאָנען בלאָטעט און צו קאָלאָניזירן דאָרט אַר־דען, אַז לען האָט עס אין אויסלאַנד געקאָנט אָנגענען פאַר אַ ראַיעלער משבע. די רעגירונג איז געווען אַזוי פיל ערלאַך, אַז זי האָט צעשעטערט די אידישע אילוזיע מיט אַ דייטלאַכער דערקלערונג צו דער "איטאַ", דאָס עס קומט ניט אין אָנבאַטראַכט קיין אידי־שע קאָלאָניזאַציע אין די אויסגעטרי־קענטע בלאָטעס. מיט איין אילוזיע ווייניקער, דערפאַר אָבער אויך מיט איין אַנטוישונג ווייניקער.

די פּוילישע רעגירונג האָט אויך אין פאַרגאַנגענעם יאָר אונטערגעהאַלטן איר פריינטלאַכן קורס לגבי דעם ציון־ניזם אויפ'ן נעביט פון דער אינטער־נאַציאָנאַלער פאַליטיק. דער פּוילישער אַמבאַסאַדאָר ה' סקירמונט, האָט זאָ־גאַר אינטערוויוירט אין לאָנדאָן קעגן די אַרץ־ישראל'דיקע איינוואָנדערונגס־באַגרעניצונגען. עס קאָן זיין, אַז אין דער פריינטשאַפט פון דער רעגירונג צום ציוניזם איז פאַראַן אַ קענזייטי־קער־נוצן. מחיצי תיתה, אפשר וועט אַזוי אַרום, לכמל, קומען דערצו, אַז

קויפער פון גרעיפס ווערן איצט באַשיצט דורך רעגי־רונגס אינספּעקציע

בלויז גרעיפס וואָס האָבן דורכגע־מאַכט אַ שטרענגע רעגירונגס אינספּעק־ציע ווערן איצט אַרויסגעשיקט פון דעם פרוכט געגנט פון אָנטאַריאָ און דאָס זיין אַ וויכטיקע זאַך ווייל דער קויפער איז דאָן זיכער, אַז ער קריגט די בעס־טע פּראָדוקטן וואָס דער געגנט ניט אַרויס.

יעדע בעסקעט קאַנאַדער־געוואַקסענע "בינ אַ" ברענד גרעיפס ווערט גאַראַנ־טירט צו זיין אין הסכם מיט די דער גולאַציעס פון דעם פרוכט אופן. (זעט דעם אַדווערטיזמענט אין דער הייני־טיקער צייטונג). יעדער איינער דאַרף קויפן קאַנאַדער געוואַקסענע גרעיפס ווייל זיי האָבן ניט קיין פאַרגלייך אין זייער זיסקייט און קוואַליטעט און עס זיינען דאָ פילע אופנס צו מאַכן פאַר־שיידענע פּאַטפּאַוועס פון דער זיסער זון באַאַמענער פרוכט.

זיי זיינען אויסגעצייכנט ניט פאַר וויין, גרעיפ־דזשוס און דזשעלי. אין יעדן בעסקעט וועט איר געפינען אַ ביי־בעלע וואָס וועט אויך נעבן דעטאַלן ווי אַזוי צו מאַכן די פאַרשיידענע פאַר־וועגס.

אידישע אַגענטור קרינט 35 טויזנט דאָלאַר פון דרום אפריקע

ירושלים, סעפּט. 11 (איטאַ). — די אידישע אַגענטור האָט דאָ נעכטן באַ־קומען זיבן טויזנט פונט פון דרום אפ־ריקע, אַז אַוואַנס אויפ'ן חשבון פונ'ם קרן־היסוד פאַר'ן ווינטער קאַמפּיין אַר־געפירט פון דר. ווייצמאַן.

—)::(—

די פרוי אין טורקעסטאַן קריגט שוין מאַנטלען

רעדנדיק וועגן די פאַרשיידענע אויפ־טוואַנגען פון דער סאָוועטישער רעגי־רונג, גיט דער שרייבער איבער אַז די פרויען אין טורקעסטאַן קריגן שוין ווינטער וואַרימע מאַנטלען צוגלייך מיט זייערע מענער, דאָס האָבן זיי דער רעוואָלוציע צו פאַרדאַנקען. נעוויילאַך איז עס אַזוי געווען: ווינטער, ווען אין טורקעסטאַן איז זייער קאַלט, פלעגן די מענער דאַרט פון אַלטע צייטן אַן נעמען אויף זיך אַלע וואַ־רעמע קליידער וואָס ס'איז געווען אין הויז און גיין אין נאָס. די פרויען פלעגן מוזן בלייבן אין הויז, זיי וועלן דאָך קיין נאַקעטע ניט גיין אין פראָסט אַריין. אָבער די סאָוועטישע רעגירונג האָט דערקלערט, אַז די פרויען זאָלן זיך טיילן גלייך מיט די מענער מיט די ווינטערדיקע מאַנטלען. לעצטן ווינ־טער האָט מען שוין אין טורקעסטאַן געזען אויף די נאָסן אויף פרויען אין וואַרימע מאַנטלען. אַלטע לייט, מע־נער, האָבן געקוקט אויף דעם ווי אויף אַ וואונדער.

אָט איז אייער געלעגנהייט צו האָבן הנאה פון
קאַנאַדער גרייפּס
5,000,000
בעסקעטספון די פיינסטע קאַנאַדער - געוואַקסענע גרייפּס צו נידעריקסטע פרייזן אין יאָרן
גיט אכטונג אויף דעם גרייד מאַרק!
האָט פון זיי הנאה איצט קויפט זיי היינט
Ontario Big O Brand
CANADIAN GRAPES
Sun-Ripened
האָט פון זיי הנאה פרישע אויפ'ן טיש אין פרעזערוויס, דזשעלס, דזשעלים, געפראָרענע דזשעלס, גרייפ דזשוס און. הייס־געמאַכטער ווין
עטלאַכע רעסיפּס פאַרשלאָגן אויף דער צווייטער זייט
יעדער בעסקעט פון גאַווערנמענט אינספּעקטעד קאַנאַדער גרייפּס אַנטראָלט עס אינווייניק מיט אייס־געליבענע רעסיפּס.
The Canadian Horticultural Council in co-operation with Ontario Growers' Market Council
To the Fruit Branch, Department of Agriculture, Ottawa, Canada, Dear Sirs: Please send me one of your free booklets of Grape Recipes.

קאַלגאַרי קאַלגאַרי
JAMES MARR SR.
פּלאַמבינג, היטינג, געזפּיטינג
237-12th Ave. E. Phone M2741
CALGARY
NICHOLSON'S TOP SHOP
1113-2nd Street West
אַלע ריפּעירס אויף אַוטאָמאָבילן און אַפּהאַלסטערינג
מיר גיבן אַפּשאַצונגען פריי.
JACKSON'S WELDING
בלעקסמיטינג
עלעקטריק און אַסעטילין וועלדינג
816 NINTH AVE., W.
Phones: M1996—S0014
CALGARY ALBERTA
AUTO SERVICE
7th Ave. 8 St. W.
McIVOR BROS.
קאַר גרייזינג, וואַשינג, פּאָלישינג
גאַזאָלין, אויל, וועקום קלינינג,
טייערס (אַטלאַס), אַקסעסאָריס
און א. וו.
לייענט און פאַרשפּרייט "דאָס אידישע וואָרט"
א פיינער פלייוואָר פאַר פיינע געשמאַקן סערווירט
קאַלגאַרי
דראַי
דזשינדזשער אייל
CALGARY BREWING & MALTING CO. LTD.

פאַר
דיעזע שעהנע פרימאָרגענס איז ניטאָ קיין בעסערע זאַך ווי קרוכלע קעלאָגגס קאָרן פלייקס מיט מילך אָדער קרעם, געקענטע פרוכטען אָדער האָניג. גוט? פּרובירט עס נאָר פאַרגלייכן אין
טעם
מעלאָגגס קאָרן פלייקס זיינען אַכ־טאַלוס כיר אונטער דער השגחה פון אַגודת הרבנים פון סאַראַטאָגאַ.
Kellogg's
CORN FLAKES
Kellogg's CORN FLAKES
WAXTITE
★ איטער אויוועז־פריש אין דעם אינערליך פאַרזיגעלטען שטיפען וואַקס־פּאַפּיר.

"כ'האָב קיינמאָל ניט געדיינקט איך קאָן באַקומען אַזויפיל אינשורענס פאַר אַזוי ווייניק געלט"
צו מענער וועלכע ווילן די מייסטע אינשורענס פאַר דער קלענס־טער סומע געלט, וועלכע קאָנען ניט צאָלן קיין שווערע פּרעמיאומס, וועלכע באַטראַכטן דעם קאָסט פון אינשורענס צו זיין אַן אומבעגלאַכ־קייט פאַר זיי — צו אַלע אַזעלכע מע־נער אויפמערקזאַם!
די גרעט־וועסט לייף באַט איצט אַן אַ פּלאַן וואָס פאַרזאָרגט פּוליסטענדיקע פאַמיליע באַ־שיצונג צו אַ רייס וואָס וועט ניט אַנשטרייג־גען די קלענסטע איינקומפּסן. ער ווערט גע־רופן די מינימום קאָסט פּאָליסי. אַ פּאָליסי וועלכע באַשיצט אייערע אַפּהייגנקיט פון יעדער פינאַנציעלער זאָרג. דאָך קאָסט עס אייך ניט מער פון עטלאַכע סענט אַ טאָג.
The Great-West MINIMUM COST POLICY
דערמעגלאַכט אייך צו טראָגן מער אינשורענס אייער עס וואָלט מעגלאַך מיט וועל־כער עס איז אַמדעד פאַרמע פון לייף פּלאַן. אַ מאָג. אין עלטער פון 35, צום ביישפּיל, קאָן קריגן $10,000 אינשורענס, דורך אינוועס־טירן ווייניקער פון 51 סענט אַ טאָג.
פּרעמיאָס רייטס פאַר $1.000 אינשורענס

Age	Premium	Age	Premium
25	$13.80	40	$22.35
30	15.80	45	27.50
35	18.55	50	34.40

מעלט דעם קופּאָן
The Great-West Life Assurance Co. Branch Office: 1-2 Home Invest. Bldg. Winnipeg, Man. (Dept. 61-G)
Without obligation please mail complete details of your Minimum Cost Policy.
Name
Address
THE GREAT-WEST LIFE ASSURANCE COMPANY
HEAD OFFICE - - - WINNIPEG

פאַר

דיעזע שעהנע פרימאָרגענס איז ניטאָ קיין בעסערע זאַך ווי קרוכלע קעלאָגגס קאָרן פלייקס מיט מילך אָדער קרעם, געקענטע פרוכטען אָדער האָניג. גוט? פּרובירט עס נאָר פאַרגלייכן אין

טעם

מעלאָגגס קאָרן פלייקס זיינען אַכ־טאַלוס כיר אונטער דער השגחה פון אַגודת הרבנים פון סאַראַטאָגאַ.

Kellogg's
CORN FLAKES

★ איטער אויוועז־פריש אין דעם אינערליך פאַרזיגעלטען שטיפען וואַקס־פּאַפּיר.

(ווייטערעס קומט)

אין פלאַנטער פון לעבן . . .

א חעכסט שפּאַנענדער ראָמאַן פון דעם מאָדערנעם אידישן לעבן אין אמעריקע

פון מ. ס.

(פאָרזעצונג)

חוה איז געווען בלאַס און אומעטיק. די גרויע האָר האָבן זיך באַהאַלטן צווישן אירע שוואַרצע און דער גאַנצע פון אירע אויגן איז געווען שטיל און אומהיימלאַך. אירע ליפּן זייַנען געווען בלאַס און פעסט צונויפגעפּרעסט. און ס'איז געווען לייכט צו דערקאָנען אויף איר, אז אַ געוויסע רייסן זיך פון איר האַרצן, און אַז זי באַצווינגט זיך מיט אַלע כחות דאָס געוויין אין זיך צו דערשטיקן. אָבער מערקווירדיק שיין איז געווען איר פּנים אונטער דעם בלאַסן שאָטן. אַזוי לייכט און גראַציעז איז געווען איר נאַנג. אַזוי אומעטיג זיס איז געווען איר שמייכל וואָס האָט געשפּילט אויף אירע ליפּן ווען זי האָט גערעדט אימיצן באַגריסן. אַז נים אומזיסט האָט דער הויך־ווירדיקער ראַבי געווען אויף איר זייַנע אַפּטע בלי־קען מיט אַזוי פיל דרך אַרץ.

וואָלף גאַרבער איז גראַד געווען פריילאַך. זיין פּנים האָט געשטראַלט און זייַנע אויגן האָבן געפינקלט. ער איז געווען אויסגעפּוצט אין זייַנע שענסטע קלייַדער און די גרויע האָר זייַנען געווען נאָכאַמאָל פאַרעמט. ער איז אַרומגענאַנגען מיט אַ פּלאַש ווייַן אין דער האַנט און האָט זיך ביי ייעדן איינעם געבעטן צו טרינקען.

טרינקט, טרינקט — האָט ער אייַנגעריפן די געסט. — ס'איז גוטער ווייַן. אמת'ער ווייַן! טרינקט! ס'איז דאָך חתונה היינט!

ער איז אויך צוגעקומען צו חוה'ן מיט דער פלאַש אין איין האַנט און מיט צוויי גלעזער אין דער אַנדערער.

— מחונה'ט לעבן, איר מוזט מיט מיר טרינקען מזל־טוב! — האָט ער געריפן צו איר און האָט געקוקט אויף איר מיט אַ פינקלענדיקן אויג.

דער אומעטיק־זיסער שמייכל האָט געשפּילט אויף אירע ליפּן און אירע בלאַסע באַקן האָבן זיך אַ רויטל גע־טאָן:

— איר ווייסט דאָך אַז איך טרינק ניט קיין ווייַן — האָט זי געפּרואווט זיך אָפּווענדן פון אים.

— ס'געפעלט מיר! — האָט ער שטיפערייש אויסגעריפן, — איר ווייסט דאָך... "פון וועגן אַז ווייס איך דאָס צי איר טרינקט ווייַן אָדער ניט?

ער האָט געלאַכט הויך. אויפן קול, מיט אַ געזונטער פולער ברוסט. חוה האָט אויך אָנגעהויבן שמייכלען. מאַקע וואָס פאַר אַ נאַרישקייט. פון וואַנען זאָל ער וויסן אַז זי טרינקט ניט קיין ווייַן.

— היינט מוזט איר טרינקען! — האָט ער ניט געוואָלט אָפּטרעטן פון איר. — היינט איז אונזערע קינדערס חתונה. היינט איז יום טוב ביי אונז. היינט דאַרף מען טרינקען.

און ניט וואַרטנדיק אויף איר ענט־פער, האָט ער אָנגענאָמען ביידע גלעזער מיט רויטן ווייַן, וועלכער האָט אויס־געלישטשעט פון די פיין־געשליפענע גלעזער.

— טרינקט.— האָט ער געזאָגט צו איר דערלאַנגענדיק איר די גלאָז.

זי האָט געקוקט אויף אים מיט דעם אומעט פון אירע אויגן און מיט דעם בלאַסן שמייכל אויף אירע ליפּן. זי האָט געגומען די גלאָז פון זייַן האַנט און האָט זי אָנגענומען צו די ליפּן.

— וואָרט, וואָרט. — האָט ער זי אַ באַ געטאָן ביי דער האַנט. — אַזוי אַ טרינק מען ווייַן ביי אַ חתונה? מיר דאַרפן זיך ווינשן מזל טוב!

— מזל טוב אונז אַלעמען, — האָט זי שטיל געזאָגט און טרערן האָבן אַנ־געהויבן צו בלישטשען אין אירע אויגן.

— מזל טוב, מזל טוב! — האָט גאַרבער פריילאַך אויסגעשריען און האַלטנדיק די גלאָז אין זייַן רעכטער האַנט, האָט ער געגעבן אַ באַם אַרום חוה'ן מיט זייַן לינקער האַנט. אַזוי שנעל און אַזוי פלינק האָט ער דאָס גע־מאַכט, אַז איידער חוה איז געקומען צו זיך, איז זי שוין געלעגן אין זייַנע אַרעמס און האָט דערפילט זייַן קוש אויף אירע ליפּן.

— וואָס טוט איר, וואָס... אָבער מער ווי די ערשטע פאַר ווערטער האָט חוה ניט געקאָנט אַרויסברינגען. זי איז באַ־רוישט געוואָרן, דערפילנדיק ווי אַלע אַרומיקע האָבן געקוקט אויף זיי און געלאַכט.

— מזל טוב! מזל טוב! — האָבן זיך דערהערט געשריייען פון אַלע זייַ־טן. דעם יונגן עולם איז געפעלן דער שטיפערישער איינפאַל פון מר. וואָלף גאַרבער און זיי האָבן אָפּלאַדירט אַן אויפער.

חתן כלה זיינען אויך צוגעלאָפן און האָבן זיך צעקושט מיט די עלטערן. עס איז געוואָרן פריילאַך. דער פריערדיקער דריקענדער אומעט איז אַזוי ווי מיט דעם רויך אַוועק.

— אוי, מאַמע, זיי פריילאַך הייַנט!

— האָט בען זיך געבעטן ביי איר און האָט זי אַרומגענומען. "חוה האָט אים געקוקט אין די אויגן, וועלכע האָבן גע־בליצט מיט פרייד. זי האָט זיך צע־קושט מיט חתן כלה און אַ ליכטיקער שטראַל האָט זיך באַוויזן אויף איר פּנים.

זי האָט אָבער זיך פאַרשעמט יעדעס מאָל ווען ס'איז איר אויסגעקומען צו באַגעגענען זיך מיט די אויגן פון וואָלף גאַרבער. אַן איינפאַל אביסל!... קושן זיך גאָר... זי האָט געפילט ווי אירע באַקן פלאַמען פון אויפרעגונג. זי האָט אַליין ניט געוואוסט, צי איז זי ביי־ נעבלישטשעט פון די פיין־געשליפענע גלעזער.

— טרינקט.— האָט ער געזאָגט צו איר דערלאַנגענדיק איר די גלאָז.

זי האָט געקוקט אויף אים מיט דעם אומעט פון אירע אויגן און מיט דעם בלאַסן שמייכל אויף אירע ליפּן. זי האָט געגומען די גלאָז פון זייַן האַנט און האָט זי אָנגענומען צו די ליפּן.

— ס'געפעלט מיר! — האָט ער שטיפערישע אויסגעריפן, — איר ווייסט דאָך... "פון וועגן אַז ווייס איך דאָס צי איר טרינקט ווייַן אָדער ניט?

ער האָט געלאַכט הויך. אויפן קול, מיט אַ געזונטער פולער ברוסט. חוה האָט אויך אָנגעהויבן שמייכלען. מאַקע וואָס פאַר אַ נאַרישקייט. פון וואַנען זאָל ער וויסן אַז זי טרינקט ניט קיין ווייַן.

— היינט מוזט איר טרינקען! — פריילאַך. זיין פּנים האָט געשטראַלט און זייַנע אויגן האָבן געפינקלט. ער איז געווען אויסגעפּוצט אין זייַנע שענ־סטע קלייַדער און די גרויע האָר זייַנען געווען נאָכאַמאָל פאַרעמט. ער איז אַרומ־גענאַנגען מיט אַ פּלאַש ווייַן אין דער האַנט און האָט זיך ביי ייעדן איינעם געבעטן צו טרינקען.

טרינקט, טרינקט — האָט ער אייַנ־גערופן די געסט. — ס'איז גוטער ווייַן. אמת'ער ווייַן! טרינקט! ס'איז דאָך חתונה היינט!

ער איז אויך צוגעקומען צו חוה'ן מיט דער פלאַש אין איין האַנט און מיט צוויי גלעזער אין דער אַנדערער.

— מחונה'ט לעבן, איר מוזט מיט מיר טרינקען מזל־טוב! — האָט ער געריפן צו איר און האָט געקוקט אויף איר מיט אַ פינקלענדיקן אויג.

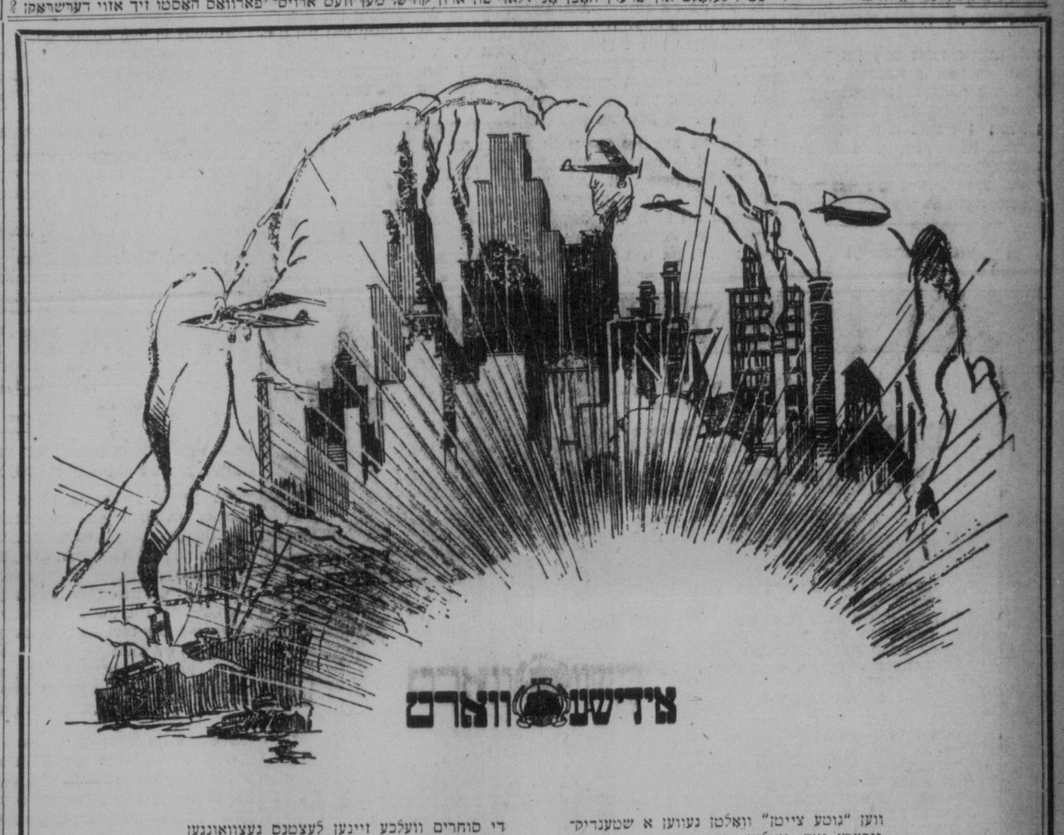

ווען "גוטע צייטן" וואָלטן געווען אַ שטענדיק־זיכערע זאַך, וואָלטן מענשן געהאַט ווייניק צו זאָרגן — זיי וואָלטן זיך ניט געדאַרפט אַנ־שטרענגען — זיי וואָלטן פאַרלאָרן זייער אַמ־ביציע, זייער שטרעבונג צו עטוואָס בעסערס, העכערס . . .

דער איצטיקער "קריזיס", דער חורבן וואָס די "דעפּרעסיע" האָט פאַראורזאַכט, דאָס איז ניט מער ווי דער אויסדרוק פון אַ שטילשטאַנד, אַ פויזע, צווישן צוויי ריזיקע בוואַליעס פון "פּראָספּעריטעט" — די וואָס איז אַוועק — און די וואָס איז אויפ'ן וועג . . .

"דאָס אידישע וואָרט" איז פאַר יאָרן לאַנג געווען פאַרבונדן מיט די דערפאָלגרייכסטע אונטערנע־מונגען. די זייטן פון איין אייניציקער אַלטער אויסגאַבע פון אונזער צייטונג אַנטהאַלט אַ גלענצנדע זאַמלונג פון "אַדוואַרטייזמענטס" וואָס שפּיגלט אָפּ דעם גוטן האַנדלס־צושטאַנד פון יענע "גוטע צייטן".

די סוחרים וועלכע זייַנען לעצטנס געצוואונגען געוואָרן צו אָפּזאָגן אַ טייל פון זייערע אַרבעטער, "שניידן" דעם געהאַלט פון זייערע אָנגעשטעלטע, און פאַרקלענערן זייערע הוצאות, וואָלטן גע־דאַרפט דורכבלעטערן די פריערדיקע אויסגאַבן פון "דאָס אידישע וואָרט" — זיי וואָלטן זיך איבער־צייגט, אַז די איצטיקע שווערע טעג זייַנען ניט מער ווי אַ מיטל פאַר גרעסערע אָנשטרענגונגען.

"אַדוואַרטייזינג" ווערט מיט רעכט באַטראַכט ווי די לעבנס־קראַפט פון האַנדל. "אַדוואַרטייזינג" איז דער זיכערער גרונד־שטיין פאַר די ניט זי־כערע פוס־טריט אויף דעם וועג צו דערפאָלג . . .

טרייבט אוועק דעם "קריזיס" — דורך־'אַדוואַר־טייזן" אין "דאָס אידישע וואָרט" — און דעם גרויסן, רייכן ראַש השנה גומער און דערגעענ־טערט צו זיך

פּראָספּעריטעט און גוטע צייטן.

טעלעפאָן 52-213

The Israelite Press Ltd.

165 Selkirk Ave., East — Winnipeg

Classified Section קלאַסיפייד סעקשאָן

פּפּיציעלע פּריזן פאַר אַדוואַרטייזינג אין דער קלאַסיפיצירטער אָפּטיילונג:

איין פּאַל, 55. פּער אַנייט ליין		3 מאָנאַטן,	$2.15 אַנייט ליין
פאַר אַ וואָך, 20ס.	" "	6 מאָנאַטן,	$4.00 " "
פאַר אַ מאָנאַט, 75ס.	" "	פאַר 1 יאָר,	$7.50 " "

:-: פערזענלאַכעס :-:
PERSONAL

וואָלץ און נייסטער פאַקס טראַנט, נאַ־ראַנטירטער קורס $5.00. טעפּ דענסינג קלאַסן פאַר ביינעם מיידלאַך, קלאַסן פאַר קינדער.

פּראָפעסאָר און מיס סקאָט

LYCEUM PRIVATE STUDIO

Phone 88 106

היים און אָפּיס פאַרניטשור פאַרלאַנגט

פאַר מזומן געלט.

KILSHAW'S

Auctioneers

Canada Bldg. Phone 29 040

GIBBONS UPHOLSTERY & METAL WORKS

צוזאַמענשטויס אַרבעט אַ ספּעשעלטי עקספּערט אַרבעט

ראַדיאַייטערס, באַרי אַרבעט, טאַפּס, אַפּהאַלסטערי

144-6 Fort St., cor. York

Phone 22 667

שדכנים ביוראָ

ליידיס און דזשענטלמען פון יעדן עלטער און קלאַס. איינציקע מיט געלט און היימען, נאָר זיי זיינען איינזאַם: פרייוואַ־טע ערנסטאַפטע שידוכים אַראַנזשירט. שטריינג נעמיס. זייער קליינע שהכנות געלט. קומט אַדער שרייבט — די סענטראַל, רום 2, 382 דאַנאַלד סט., 4 טירן פון נאָטר דיים עוועניו.

מעדיציניישער מאַסאַזש

מרס. ה. ערעל־סאַלאָוויי, פּראָפעסיאָנעלע מאַסאַזשיסטן, אויסגעלערנט ביי דער דעמאָנ אין באַהאַנדלונג פּאַראַליזעס און אַלע פאָרמען פון רומאַטיזם.

838 SOMERSET BLOCK

Ph. 88 066 Res. 56 766

MARBLE & GRANITE CO.
CAMPBELL BROS.

מיר שפּעציאַליזירן זיך אין מאַכן פאַר־שיידענע אידישע מצבות — זעט אונ־ער אויסשטעלונג איידער איר באַ־שטעלט ערגעץ אַנדערש. אונזערע פּריזן פרייז פון דיוטי. קומט אַריין פרייזן זייַנען זייער כעסיקע.

90 Hespeler Ave., Phone 501 495

מואווינג פעקינג
קרייטינג שיפּינג

25 817 — מינימום — 25 817

National Cartage & Storage Ltd.

נ. הערמאַן, 492 סעלקירק עוועניו. אַנט־קעגן אַרעצקים סטאָר. ערשט קלאַסי־קער זייגערמאַכער און גאָלדשמידט. אַרבעט געמאַכט צו מעסיקע פּרייזן.

מיר האָבן קאַרס וואָס פאָרן יעדן טאָג אין אַלע דיעקשאָנס

מאָטאָר טוריסטן

מאַכט אייערע רעזערוואַציעס אין פאַראויס.

AUTO TRANSPORTATION BUREAU

382 Donald St. Phone 86 139

שפּייז פעקלאַך קיין רוסלאַנד

צוליב די נייע רעגולאַציעס ווערן שפּייז פעקלאַך צוגעשטעלט צו אייערע פריינט פון דיוטי. קומט אַריין אַדער שרייבט פאַר אַ פרייזן ליסט צו:

G. P. FRIESON

Phone 54 087

178 Burrows Ave., Winnipeg, Man.

אַרבעטער פאַרלאַנגט
HELP WANTED

פאַרלאַנגט אַ מאַן—איך האָב אַ גוטע פּראָפּאָזיציאָן פאַר אַ מאַן מיט אַ לעיִ מאַדעל 4 טירן סעדאַן. זיך ווענדן צווי־שען 5 און 8 נ. מ. אין 508 סקאָט בילדינג, 272 מיין סטריט.

שטעלע פאַרלאַנגט

פאַרלאַנגט אַ שטעלע אין אַ מאַנטרי דזשענעראַל סטאָר. קאָן מענערדזשן די גאַנצע ביזנעס. אַ סך עקספּיריענס און דער עטלאַכע שפּראַכן. זיך ווענדן צו ראָס אידישע וואָרט באַקס 7270.

אַ דיפּלאָמירטער העברייאישער לערער (סינגעל) פון ווילנער סעמינאַר, אַנגע־פירט דריי יאָר מיט אַ העברייאישער שול אין אייראָפּע. קאָן גוט תלמוד. זוכט אַ שטעלע אַלס לערער. ווענדן זיך צו רעוו. גאַלדשטיין, עסטעוואָן, סאַסק.

נעשעפט געלעגנהייטן

אַ סענס פאַר קעש! אַ פרוכט סטאָר אין צענטער פון שטאָט מיט פאַרקויפס סטאַק און פיקסטשורס פאַר $400. זיך ווענדן, אורזאַך מוז פאַרלאָזן די שטאָט. ווענדן 543 עליס עוועניו.

:-: צו פאַרקויפן :-:
FOR SALE

5 רומיקע באַנגאַלאָו איסט אויף מיין סטריט, שענסטע געגנט אין נאָרט־טע איינריכטונגען, הייסע וואַסער באַ־הייצונג. אַן צווייפל אַ גרויסע מציאה, פאַר $5.000. מוז געזעען ווערן כדי צו באַגרייפן און אָפּשאַצן די שיינקייט און קוואַליטעט פון מאַטעריאַלן און געבוי.

מיאַווינג פיקטשור אין אַ פּראָגרע־סיווער מאַסקאַטשעוואַן שטעטל פון 750 איינוואוינער. שיינער זומער רע־זאָרט און אויך אַ גרויסע באַפעלקערונג פראָגרעסיווע פאַרמערס. איינגעטימער וויל פאַרבייטן פאַר וויניפּענער פּראָ־פּערטי.

סוויטס צו פאַרענטן

באַלפוריאַ אַפּאַרטמענטס, קאָטיד־ראַל עוועניו, די שיינהייט פון דער נאָרט ענד. דאָס לעצטע וואָרט פון מאָ־דערנע איינריכטונגען. שיינע ליכטיקע צימערן, 3 און 4 רומס. רענט $50 און $60.

וואַנעל אַפּאַרטמענטס, קאָר. אָט־לאַנטיק און אייקינס, אויסגעפיקסט אויפן שענסטן אופן, מיט עפּאַרידזש־רייטאָרס, 3 רומס, $42.50.

קאַרמאַן בלאָק, באַראָוס עוועניו. אַלע פיניישינג, מאָדערניסטישע דעקאָראַ־ציעס. 2 רומס און קיטשענעט, $30. 3 רומס, $35.

נאָבל בלאָק, אַלפּרעד עוועניו. אַלע פיי־נישינג, שיינע גרויסע צימערן; 3 און 4 רומס, רענט $35 און $40.

נלאָב אַפּאַרטמענט, סס. דזשאַנס עוועניו. שיינע ליכטיקע רומס. 4 רומס $35, 5 רומס $40.

רענסריו אַפּאַרטמענטס, קאָרנער מאָונטען און פּאָוערס, אַלע פיניישינג, שיינע ליכטיקע רומס. 3 רומס און קיי־טשענעט $37.50.

3 רומס און זומער קיטשען, אין פּרוטשאַרד און טשאַרלס סטריט. רענט $17.

5 רומס און אַ סאַן רום נייע באַנ־נאַלאָו, אַלע פיניישינג, אַלע פלאָרס, אַפּאַרטיק צו מוזן דעם 15ן סעפּטעמ־בער. רענט $40.

נעלט צו לייען אויף ביליקן אינטע־רעסט.

אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן.

Sheps Agencies Ltd.

804 מיין סטריט

טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

צו פאַרקויפן אַ 6 רום הויז, פולי מאָ־דערן, אין פּוירסט קלאַס קאַנדישן; זיך ווענדן אין 148 אַלפּרעד עוועניו איסט פון מיין סטריט.

צו פאַרקויפן אַ נייעם האָט פּוינט עלעקטריק סטאָוו, אַ דייننג רום סעט, אַ רעזערוואַרן סעט, אַ רייניאָ, ווי אויך אַנדערע שטוב זאַכן. זיך ווענדן 18 דיי־נענס עוועניו.

צו פאַרקויפן אַ קליינע שניידער שאָפּ ביליק. די ריכטיקע פּערזאָן קאָן מאַכן אַ שיין לעבן. זיך ווענדן אין 578 בראַדוועי עוועניו.

:-: צו פאַרענטן :-:
FOR RENT

באַלטיק אַפּאַרטמענטס

קאָר. אייקינס און מאַנטאַבאַ

צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס שיין דעקאָרירט, סקרינד באַלקאָנס רענט רעזאָנעבל. זיך ווענדן צום קערטייקער, סוויט "די", טעלעפאָן 56 668.

סוויטס צו פאַרענטן אין סאַלטער בלאָק, רעדוואוד און סאַלטער, צוויי סוויטס פון 4 קליינע רומס און איין סוויט פון 4 גרויסע רומס. טעלעפאָן נידט 52 477.

צו פאַרענטן צוויי אַדער דריי רומס מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. זיך ווענ־דען אין 317 סט. דזשאַנס עוועניו.

צו פאַרענטן סוויטס

פלאָרא קאָורט, 220 פלאָרא. 3 און 4 רום סוויטס, אין ערשט קלאַסיקן אַפּאַרטמענט. רענט $27 ביז $40.

קליידזש בלאָק, מאָרערער בלאָק, 395 סעלקירק עוועניו. 3 רום סוויט, $32.50; 4 רום סוויט $38.

סטאָר אויף קאָרנער סעלקירק און פּאָוערס, גרויסע ליכטיקע סטאָר, גוט פאַר אירגענד וועלכן געשעפט. רענט זייער מעסיק.

ח. פערלמאַן און נ. זעלטשען

MUTUAL AGENCIES

874 Main St. Phone 51 000

צו פאַרענטן 102 און 104 לאָסטער סטריט, יעדע הויז מיט 6 רומס, פולי מאָ־דערן, נייע רעפרעריט. $25 אַ מאָ־נאַט. זיך ווענדן אין 93 גרענוויל סט.

סוויט צו פאַרענטן

אַמאַנאַ קאָורט, 260 פּרינסעסס עוו. 3 רומס און באַד אין מאָדערנעם בלאָק. עלעקטריק רענדזס. $32 ביז $41 אַ מאָנאַט. קאָן אַריינמוזן דעם 1טן אָק־טאָבער. זיך ווענדן צום קערטייקער.

RAMONA COURT

269 PRITCHARD AVE.

צו פאַרענטן אַ האַלבע סטאָר מיט 2 גרויסע רומס, גוט פאַר יעדן סאָרט בוזנעס און וואוינונג, אַדער פאַר אַן אָפיס און ווערהויז. אַדער מאַנופאַק־טשורינג. רענט ביליק, גוטער לאָקאַ־ציאָן. 140 אָסבאָרן סטריט, קאָרנער בראַדוועי.

:-: צו פאַרענטן :-:

3 און 4 רום סוויטס צו פאַרענטן אין יוראָפּיען בלאָק. הייסע וואַסער טאָג און נאַכט. ביליק רענט. זיך ווענדן אין 203 מעקגראַנאַר סטריט.

צו פאַרענטן אַ שיינע געפּוירנישטע רום אין אַ בלאָק מיט אַלע באַקוועמי־לאַכקייטן, ביי אַ קאָפּל אָן קינדער. פאַסיק פאַר אַ סינגל פרוי אַדער מאַן. ביליק רענט. ווענדן אין 1000 מיין סטריט, קאָר. פּרינסעסס, סוויט 8.

2 רום סוויט, גרויסע ליכטיקע רומס, גוט, עלעקטריק, טעלעפאָן און אַלע באַ־קוועמלאַכקייטן. מעסיקע רענט צו די ריכטיקע שכנים. זיך ווענדן אין 367 טשאַרלס סטריט.

צו פאַרענטן 1 אַדער 2 רומס מיט אַדער אָן באַד. גרויסע ליכטיקע רומס אַלע באַקוועמלאַכקייטן. נאָענט צו מיין סטריט. ווענדן 233 פּרינסעסס עוועניו.

יעקב פידלמאַן ע"ה

צו מר. און מרס. דאָרפמאַן און צו דער נאָנצער משפּחה דרי־קען מיר אויס אונזער טיפסטן מיטנעפיל אין דעם פאַרלוסט פון דער זייער חשוב'ן פאָטער און זייידע. מיר ווינשן זיי געטרייסט צו וועג־רען און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מרס. גלאַנץ

און פאַמיליע

309 פלאָרא עוועניו

יעקב דוב בר ישראל פידלמאַן ע"ה

צו מר. און מרס. דאָרפמאַן און צו דער נאָנצער משפּחה אונ־זער טרייסט און מיטנעפיל אויף דעם פאַרלוסט פון זייער חשוב'ן פאָטער און זייידע וואָס איז אויך אונזער פאַרלוסט, אַלס רבי אין שול פון מושב זקנים. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

א. גרינבערג, פּרעזידענט

אין באַרד אָף דירעקטאָרן

ב. סאַרנער, סעקראַטאַר

יעקב פידלמאַן ע"ה

צו מר. און מרס. מ. דאָרפ־מאַן און צו דער נאָנצער פאַמי־ליע דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטנעפיל אין דער פאַרלוסט פון זייער

מוטער

מיר ווינשן זיי געטרייסט צו וועג־רען און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מיס איטע בערג

395 מעגנגס עוועניו

צו דער בעלאַס פעמילי

אין לאַנסער, סאַסק., דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטנעפיל אין דעם פאַרלוסט פון זייער

מוטער

מיר ווינשן זיי געטרייסט צו וועג־רען און מער פון קיין צער ניט וויסן.

מיס איטע בערג

395 מעגנגס עוועניו

אַרעצקי

איך וויל איר זאָלן פאַרזיכערן אויב איר דאַרפט

אינשורענס

פאַר פייער לעבנס, פאַרזיכערונג

אוטאָמאָביל פייער גלאַס האַל אַס

פאַנס מיר

52 619 אַדער 21 980

A. HARRIS

וואַנצן און קאַקראַוטשעס

פאַרניטשעס. אַרבעט גאַראַנטירט

CHARLES RIESS & CO.

376 Colony St. Phone 33 529

האָט געשאָסן זיין פרוי ווייל זי האָט אים אַליין געהייסן קאָכן סאָפּער

אָבער ער אַליין און ניט זי איז געפאַלן אַ קרבן פון זיין ווילדן עגאָאיזם

פון ש. וואַרעט

די זריעה פון טראַגעדיע צעבליט זיך גאַנץ אָפט אויף אַ מערקווירדיקן אופן. ניט אַלעמאָל שפּראָצט די טראַגעדיע אַרויס אויף אַ באַרן פון פינסטערע מע־שיס אָדער טרויעריקע אומשטענדן. גאַנץ אָפט ווערט אַ טראַגעדיע דער רע־זולטאַט פון אַן אורזאַך. וואָס וואָלט געקאָנט דיגען אַלס מאַטעריאַל פאַר דעם שטויזיס פון וויסנשאַפטסלייט.

אַט נעמט, צום ביישפּיל, די טראַגע־דיע וואָס האָט זיך אָפּגעשפּילט אין דער היים פון ווילאַם רייטסעל, פון דזשעקסאָן, מיסיסיפּי. ער האָט געשאָסן זיין פרוי ווייל זי האָט אים געהייסן, אַז ער זאָל זיך אַליין אָפּקאָכן סאָפּער און דער רעזולטאַט איז געווען אַז ער איז געפאַלן אַ קרבן פון זיין איינגענע עגאָאיזם.

רייטסעל, אַ 39 יאָריקער מאַשינעס־מ־ן זיך צעקריגט מיט זיין פרוי. זיי האָבן ביידע באַשלאָסן זיך אָפּצוזונדערן אייגער פון דעם צווייטן, איידער ער האָט פאַרלאָזן דאָס הויז, האָט ער געפרעגט זיין פרוי צי זי וועט אים דער־לויבן צו בלייבן מיט אים אונטער איין דאַך. זי איז איינגעגאַנגען דאַרויף און האָט אים אָפּגעטיילט אַ צימער פאַר זיך אַליין, דערלויבנדיק אים אויך צו עסן מיט איר פאַמיליע ביי דעמזעלבן טיש. פאַר דער דאָזיקער פריוויליגיע האָט רייטסעל איר געדאַרפט צאָלן 15 דאָ־לאַר אַ וואָך אויסער די דריי דאָלאַר סופּפאָרט וואָס ער האָט אַליין גענומען אויף זיך צו גיבן איר.

די ערשטע פאַר טעג זייַנען אַריבער שטיל. רייטסעל איז געקומען אַהיים. האָט באַגריסט זיין פרוי גלייך ווי זי וואָלט געווען צו אים ניט מער ווי אַ פרעמדע און האָבנדיק אָפּגעעסן זיין מאָלצייט, איז ער אַוועק צו זיך אין צי־מער. ער איז געווען אַ גרויסער ענג־איסט און האָט פון זיך געהאַלטן אין איין בלאָזן. זיין מיינונג איז געווען אַז קיין שענערס און בעסער פון אים איז אויף דער וועלט ניטאָ און אַז יעדער איינער דאַרף זיך פאַר אים בויגן.

מיט עטלאַכע טעג צוריק איז רייט־סעל אַהיים געקומען פרי פון דער אַר־בעט. ס'איז געווען פיר אַזייגער נאַכמי־טאָג, צוויי שטונדן איידער זיין פרוי האָט געדאַרפט גרייטן דעם טיש.

— גיב מיר שנעל עפּעס עסן, ווייל איך מוז שוין אַוועקגיין, — האָט ער באַפוילן.

— אויב דו מוזט גיין, טאָ כאַפּ זיך אַריין אין קיך און מאַך פאַר זיך סאָ־פּער, — האָט די פרוי געענטפערט. רייטסעל איז געוואָרן אויסער זיך פון כעס. אַרויסלויפנדיק פון הויז ווי אַן אָפּגעבריטער, האָט ער אַ קלאַפּ געטאָן מיט דער טיר. דריי שטונדן האָט ער זיך געוואַמט. ווען ער איז געקומען צו־ריק האָט פון אים געשמעקט שנאַפּס.

— האָסט שוין פאַרטיק דעם סאָ־פּער? — האָט ער ווידער געפרעגט.

— אַלע האָבן שוין אָפּגעגעסן — איז געווען דער פרוים אומשולדיקער ענט־פער — אויב דו ביסט הונגעריק גיי אַריין אין קיך און זע וואָס דו קאָנסט דאָרט געפינען פאַל זיך.

ער איז אַוועק אין קיך, וואו ער האָט עפּעס אויסגעזוכט און האָט זיך אויעק־געזעצט עסן. זיין רציחה איז אָבער גע־געמען פון דאָרט די ספרי תורה'ס און דעם חזנ'ס קול וועט זיך צעטראָגן מיט אַ שטיל־האַרציק געבעט...

שטיל און מעלאָדיש האָט דער ראַבי געזאָגט די ברכות. האַלטנדיק די אויגן האַלב צוגעמאַכט. שטיל האָט דער אונטן אַריינגעקוקט דורך די פענסטער. אָבער די שטילקייט איז ניט אַמאָל אַי־בערגעריסן געוואָרן דורך אַ מורא'דיק קען געשריי וואָס האָט זיך פלוצים אַרויסגערייסן פון חוה'ס מויל.

עס איז געוואָרן אַ טומל. אַלע האָבן זיך אַ לאָז געטאָן צו חוה'ן; זי איז גע־ווען בלאַס ווי אַ מת און אירע אויגן זייַנען געווען גרויס און ווילד. זי האָט מיט שרעק געקוקט צו די פענסטער פון נאָס, דורך וועלכע די אונטערשוואַרצ־קייט האָט אַריינגעקוקט.

— וואָס איז? וואָס איז געשען?

— האָבן שטימען געפרעגט איינס נאָך דעם אַנדערן.

— ס'איז גאָר ניט, גאָר ניט געשען

— האָט גאַרבער אָנגעהויבן באַרואיקן דעם עולם — זי האָט זיך מסתמא פאַר עפּעס געשראָקן.

בען איז צוגעלאָפן און האָט אַרומ־גענומען די מוטער און האָט זי געדריקט צו זיך:

— מאַמע, מאַמע טייערע... וואָס איז דיר? וואָס איז געשען? איז דיר אַפּשר ניט גוט געוואָרן.

טרינקט אַביסעלע ווייַן וועט אייך בעסער ווערן, — האָט גאַרבער זיך צו־גערופן מיט אַ גלאָז ווייַן אין האַנט.

חוה האָט אַוועקגעשטופּט די גלאָז ווייַן פון זיך. זי האָט לאַנגזאַם זיך באַ־רואיקט און האָט געפרעגט אַרויס־ריינגען אַ שמייכל אויף די ליפּן.

— ס'איז גאָר ניט, גאָר ניט, קינ־דער, — האָט זי געדעט שטיל, — ס'איז מיר שוין איבערגעגאַנגען...

— אָבער וואָס איז דיר געווען מאַ־מע? — האָט בען ניט געוואָלט אָפּ־טרעטן פון איר.

— די קלענערע קינדער זייַנען גע־שאַנגען אַרום איר מיט טרערן אין די אויגן.

— די מאַמע האָט זיך פאַר עפּעס דערשראָקן, — האָבן זיי געזאָגט, — זי האָט געקוקט צום פענסטער.

— מען האָט טאַקע געדאַרפט די פאַרהאַנגען אַרונטערציען, — האָט גאַרבער געזאָגט. — ס'איז גאָר פון קאָפּ אַרויס.

און ער האָט אָנגעהויבן אַרונטער־ציען די זייַדענע פאַרהאַנגען.

חוה האָט אַלץ מיט שרעק געקוקט צו די פענסטער.

— וואָס איז עס געווען, מאַמע? פאַרוואָס האָסטו זיך אַזוי דערשראָקן?

— האָט בען ווידער געפרעגט.

— איך וויַיס ניט... — האָט חוה געענטפערט אין האָט אַ פיר געטאָן מיט דער האַנט איבער דעם שטערן, — עס זיינען גע־וויס מיינע נערוון... עס האָט זיך מיר אויסגעוויזן אַז איך האָב געזען אַ פּנים אין פענסטער... אָט אין יענעם פענסטער פון דער נאָס... וואָס דער מחותן האָט אַיצט פאַרשטעלט...

— אַ פּנים? אַ פּנים אין פענסטער?

— האָבן אַלע זיך דערשראָקן און גע־נומען קוקן טומעלדיק אַרום זיך.

— וויַיס איך, גאַרישקייטן... — האָט גאַרבער אויסגערופן, — עס האָט זיך אויסגעוויזן. ווי קומט אַהער אַ פּנים פון אַ מענטש...

חוה האָט זיך באַרואיקט און האָט שטילערהייט געזאָגט צום ראַבי:

— איך וואָלט וועלן איר זאָלט מאַכן אַ מלא נאָך מיין מאַן... נאָך דעם חתן'ס פאָטער...

דער ראַבי האָט געשאָקלט מיטן קאָפּ אויף יאָ.

מר. גאַרבער האָט געקוועטשט מיט די פליעצעס, ער האָט אָבער קיין וואָרט ניט געזאָגט.

אין יענער נאַכט איז רעי אַז אומע־טיקע געשטאַנען ביי איר סיגאַר סטאָנד אין רעסטאָראַן.

אַרום איר האָט געטומלט פון מענשן און דאָס שאַרפע ליכט פון די עלעק־טרישע לאַמפּן האָט איר געשניטען אין די אויגן. ס'איז געווען אַ וואַכעדיקע נאַכט. קיין מוזיק האָט דעם אָוונט ניט געשפּילט. מענשן זייַנען פונדעסטוועגן געווען אַ סך. כמעט אַלע טישלאַך זייַ־נען געווען באַזעצט און איבערן גרויסן רעסטאָראַן־זאַל איז געשטאַנען אַ רויך פון סיגאַרן און טומעל פון רייד.

רעי האָט דעם טומל ניט געהערט און האָט דעם רויך ניט געפילט: זי האָט געקוקט מיט אַפּעגע אויגן און קיינענס ניט געזען. זי האָט מיט דער האַנט געשלעפּט סיגאַרעט באַקס־לאַך פון אונטערן גלאָז, האָט מעכאַניש גענומען געלט און האָט אָפּגעקלונגען אויפן דרעזשיסטער, און האָט ניט גע־וואַרט אויפן אַנדערן. ער איז אַרויס־ריינגעלאָפן אין דער נאָכט.

אַט נעמט אַביסעלע ווייַן וועט אייך בעסער ווערן, — האָט גאַרבער זיך צו־גערופן מיט אַ גלאָז ווייַן אין האַנט.

חוה האָט אַוועקגעשטופּט די גלאָז ווייַן פון זיך. זי האָט לאַנגזאַם זיך באַ־רואיקט און האָט געפרעגט אַרויס־ריינגען אַ שמייכל אויף די ליפּן.

— ס'איז גאָר ניט, גאָר ניט, קינ־דער, — האָט זי געדעט שטיל, — ס'איז מיר שוין איבערגעגאַנגען...

— אָבער וואָס איז דיר געווען מאַ־מע? — האָט בען ניט געוואָלט אָפּ־טרעטן פון איר.

— די קלענערע קינדער זייַנען גע־שאַנגען אַרום איר מיט טרערן אין די אויגן.

— די מאַמע האָט זיך פאַר עפּעס דערשראָקן, — האָבן זיי געזאָגט, — זי האָט געקוקט צום פענסטער.

— מען האָט טאַקע גע